

Verdens bedste til grøn omstilling

Indhold

Klimaomstilling, vækst og velfærd	3
Mission 1: Grøn afbureaukratisering	6
Forslag 1: Grøn whistleblower og grønt serviceeftersyn	7
Forslag 2: Grøn ombudsmand	7
Forslag 3: Det offentlige skal købe grønt ind	8
Forslag 4: Officielle klimadata for fødevarer	8
Forslag 5: Hurtig og markedsbaseret udbygning med vedvarende energi	9
Forslag 6: Hurtigere godkendelse af bio solutions	10
Forslag 7: Sæt offentlige data og forsyningsdata fri	11
Forslag 8: Effektivisering af fjernvarmesektoren	12
Forslag 9: Bæredygtige værdikæder	13
Mission 2: Grønt marked	15
Forslag 10: En grøn skattereform	16
Forslag 11: Midlertidigt elektrificeringsfradrag	17
Forslag 12: En ambitiøs ETS-reform	18
Forslag 13: En global CO ₂ -afgift og en europæisk CO ₂ -grænsetilpasningsmekanisme	20
Mission 3: Fremtidens grønne løsninger	21
Forslag 14: Permanent F&U-fradrag på 130 pct. uden loft	22
Forslag 15: Test- og demonstrationsfaciliteter for vind	22
Forslag 16: Grøn strøm til grønne brændsler	23
Forslag 17: Opskaleringsfaciliteter for bio solutions	23
Forslag 18: National satsning på grønne proteiner	24
Økonomiske effekter og finansiering	25
Metode	29

Klimaomstilling, vækst og velfærd

Antarktis smelter. Amazonas brænder. Sahara breder sig. Verdenshavene stiger. Floderne går over deres bredder. Vilde vejrfænomener bliver stadig hyppigere. Ifølge den nyeste rapport fra FN's klimapanel IPCC's rammer vi temperaturstigninger på 1,5 grader 10 år tidligere end forventet, allerede i 2030'erne. Den globale opvarmning er nu så fremskreden, at verden står over for afgørende vendepunkter, som vil gøre det umuligt at rette op på klimaskaderne i fremtiden.¹

Hvis vi vil sikre et fortsat stabilt og fremgangsrigt samfund med økonomisk vækst på lang sigt, er det afgørende at få styr på klimaforandringerne. Det kræver, at vi handler nu. I Danmark. I EU. Og i resten af verden.

Det betyder også et valg. Ikke så meget mellem en grøn og en sort fremtid. Men mellem en grøn fremtid, hvor vi via konkurrence og brug af markeds kræfterne får skabt vækst og velstand, der giver os flere penge til f.eks. mere velfærd. Eller en grøn fremtid, hvor bureaukrati og kassetænkning hæmmer væksten og velstanden og dermed gør os alle fattigere.

For vi har allerede mange af løsningerne på klimakrisen. Innovative danske virksomheder og modige iværksættere har givet os vindmøller, energieffektive produkter, enzymer og nye bioteknologiske klimaløsninger for slet ikke at nævne det store potentiale for effektiviseringer og resourcebesparelser, som digitale løsninger giver. Det er løsninger, som alle sammen kommer fra innovative virksomheder, understøttet af ambitiøse og stabile politiske aftaler.

Derfor bør overskriften for dansk klimapolitik være at investere i omstillingen af Danmark i dag samtidig med, at vi giver virksomhederne de bedst mulige rammer til at udvikle, skalere og eksportere de produkter og services, som kan løse klimakrisen på lang sigt. Derved kan vi nå 2030-målet om 70 pct. reduktion i CO₂-udledningerne og 2050-målet om klimaneutralitet samtidig med, at vi skaber grundlaget for ny økonomisk vækst.

For den grønne omstilling er ikke kun sund fornuft for at begrænse den globale opvarmning. Det er også grundlaget for en stor del af Danmarks fremtidige vækst. Danske virksomheder kan nemlig levere en lang række af de energi- og klimaløsninger, som kan medvirke til at løse krisen, og det giver uanede muligheder for ny innovation, nye markeder og større eksport.

Samtidig kan vi hæve den globale barre for det muliges kunst ved at vise, hvordan CO₂-reduktioner går hånd i hånd med vækst, udvikling og beskæftigelse. Hvordan klimaomstillingen kan vise vejen for fremtidens vækst. Danmark vil først for alvor vedblive med at være et grønt foregangsland, hvis vi viser resten af verden, at klimaomstillingen kan skabe ny vækst og velstand, som er forudsætningen for mere velfærd.

Realiseringen af de danske klimamål koster nemlig noget. Det kan vi ikke komme uden om. Men vi kan grundlæggende vælge to veje til klimaomstillingen.

Vi kan vælge at lade markedet – dvs. virksomhederne og forbrugerne – drive klimaomstillingen alle de steder, hvor det er muligt, med klare prissignaler og incitamentsstrukturer. Så alle betaler for deres egen forurening. Det er den klart billigste og klogeste vej til klimamålene.

Eller vi kan vælge at en anden vej til klimaomstillingen, som baserer sig på tilskudspuljer, subsidier og bureaukrati. Det er en markant dyrere vej, som medfører et velfærdstab. Det vil sige, at vi får mindre vækst og velstand, og at vi bruger mange flere offentlige midler på omstillingen end nødvendigt. Og dermed får færre penge til velfærd.

Hvis vi for alvor skal indfri vækstpotentialet i klimaomstillingen, er der behov for en massiv politisk indsats og for politisk mod for at sætte den grønne handlekraft i dansk erhvervsliv fri. Så vi sikrer, at Danmark bliver verdens bedste land til grøn omstilling.

---

¹The sixth Assessment Report - Climate Change 2021: The Physical Science Basis", The Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), 2021

Udgangspunktet er, at vi skal tænke klimaløsninger ind i en global kontekst. Danske løsninger skal kunne anvendes i resten af verden, så vi dermed får maksimal klimaeffekt. Samtidig skal de tiltag, vi tager i Danmark, have fokus på hele den værdikæde og ressourceløb, som virksomhederne og produkterne indgår i. Det er ikke en klimaløsning at lukke produktion i Danmark for blot at øge importen. Tværtimod gør det ikke noget, hvis vores klimapolitik giver incitament til at flytte klimabelastende produktion fra et andet land til Danmark, så længe det samlede klimaregnestykke globalt set er positivt. Vi skal kort sagt have en klimapolitik med globalt udsyn. Vi skal ud af osteklokken.

Slutteligt er det vores ambition at Danmark skal være rugekasse for fremtidens klimaløsninger. Vi skal udnytte vores kompetencer, innovationskraft og den grønne handlekraft i virksomhederne til at udvikle de klimaløsninger, som andre lande kommer til at efterspørge. Vi har gjort det med vindmøllerne, hvilket vi skal udbygge og udvikle, samtidig med, at vi satser på udvikling, skalering, kommercialisering og eksport af de næste grønne løsninger.

Mange lande ser til Danmark som foregangsland på klimaområdet samtidig med, at de ikke ønsker at gå på kompromis med vækst, beskæftigelse og finanspolitisk holdbarhed. Derfor er det afgørende, at vi vælger den markedsbaserede vej til klimaomstilling, så vi undgår velfærdstab, men i stedet viser, at vi både kan reducere udledningerne og netop gennem klimaomstillingen skabe vækst, velstand og dermed forudsætningen for velfærd. Det vil for alvor gøre Danmark til et grønt fyrtårn i fremtiden og til et foregangsland, der er værd at kopiere og følge.

I dette udspil præsenterer Dansk Erhverv tre politiske missioner med i alt 18 konkrete forslag til, hvordan Danmark kan blive verdens bedste til grøn omstilling. Det samlede udspil og de 18 forslag rummer en afbureaukratisering og regelforenkling af klimapolitikken. Samtidig efterlever udspillet og de 18 forslag klimalovens principper om størst mulig omkostningseffektivitet, social balance og grøn konkurrenceevne. Det er helt centralt for et Danmark i udvikling og balance (se metodeafsnittet for uddybning af den metodiske tilgang):

1. Grøn afbureaukratisering

Trods Klimaloven og brede forlig om konkrete klimatiltag er der et hav af sektorlovgivning, regulativer og standarder, som ikke er opdateret og i overensstemmelse med klimamålene, og som dermed favoriserer eksisterende sorte løsninger og bremser de nye grønne. Mangel på information og andre markedsfejl har samme effekt. Mission 1 handler om at fjerne sådanne politiske, regulatoriske og markeds-mæssige benspænd. Der er behov for grøn afbureaukratisering.

2. Grønt marked

Udbredelsen af markedsmodne grønne teknologier i stor skala holdes tilbage, fordi der i dag ikke er et reelt marked for klimaomstillingen. Det skyldes, at ikke alle sektorer med væsentlig CO₂-udledning betaler for deres udledning af drivhusgasser, og dermed mangler incitament til at investere i klimaomstilling og grønne løsninger. Når prisen på CO₂-udledninger er nul, er det svært for selv meget omkostningseffektive løsninger at være konkurrencedygtige. Mission 2 handler derfor om, hvordan vi kan give incitament til en markedsbaseret klimaomstilling for de mange teknologier, som vil kunne konkurrere med (og udkonkurrere) sorte løsninger, såfremt alle betaler for deres CO₂-forurening, samtidig med, at vi undgår massiv udflytning af produktion for blot at øge importen. Et grønt marked giver mere fair og lige vilkår for blandt andet SMV'er og iværksættere, som udvikler nye grønne løsninger.

3. Fremtidens grønne løsninger

Mange klima- og energiteknologier er endnu kun på forsøgs- eller demonstrationsstadiet. Og atter andre kender vi slet ikke endnu. Mission 3 handler om at skabe gode rammer for forskning og udvikling og for test og demonstration, så danske virksomheder også i fremtiden er blandt de bedste i verden til at udvikle, skalere og eksportere grønne klimaløsninger.

Udbredelsen af markedsmodne grønne teknologier i stor skala holdes tilbage, fordi der i dag ikke er et reelt marked for klimaomstillingen.

Mission 1: Grøn afbureaukratisering

Klimaloven skal være overlegen over dansk lovgivning og regulering, så den til enhver tid siddende regering er juridisk forpligtet til at reducere Danmarks drivhusgasudledninger og nå klimamålene. I realiteten er der dog mange regulatoriske barrierer for virksomhedernes grønne løsninger, hvor uigennemsigtige og komplekse godkendelsesprocesser og tariffer gør det vanskeligt at iværksætte nye projekter. Samtidig kan tungt bureaukrati og eksempler på uhensigtsmæssig forvaltningsskik i myndighedernes sagsbehandling underminere investortilliden til Danmarks grønne omstilling.

En håndfuld eksempler illustrerer behovet for at skabe langt bedre rammevilkår for den grønne omstilling ved at gennemføre en grøn afbureaukratisering:

1. Mellem Sjælland og Lolland vil European Energy opføre Danmarks første støttefri havvindmøllepark. Den såkaldte Omø Sydpark skal forsyne 350.000 husholdninger med grøn strøm. Projektet risikerer imidlertid at strande, fordi man fra politisk hold ønsker at udlægge hele Smålandsfarvet til fuglebeskyttelsesområde. En undersøgelse har vist, at en havvindmøllepark i det område årligt kan koste et begrænset antal fugle livet. Samtidig skyder fritidsjægere årligt 10 gange det antal fugle, som parken forventes at fortrænge.² Det er udtryk for sort prioritering i lovgivningen. Sagen er desuden et eksempel på, at der ikke altid hersker god forvaltningsskik i myndighedernes sagsbehandling. Miljøstyrelsen har nemlig i fem år undersøgt fuglesituationen i Smålandsfarvandet uden tilstrækkelig information til ansøger og uden at koordinere med andre myndigheder, som parallelt hermed har givet diverse godkendelser af havvindmølleparken (f.eks. Energistyrelsen). På land oplever vindudviklere ligeledes alvorlige problemer med at få endelig godkendelse af deres planer om opsætning af vindmøller.³

2. Den danske startup Dall Energy har opfundet en ny måde at udnytte biomasse fra nærområdet (i form af park- og haveaffald) til energiproduktion. Det har skabt et eksporteventyr for virksomheden i Frankrig. I Danmark stod reguleringen indtil for nylig imidlertid i vejen for, at man kunne udbytte eksempelvis haveaffald til energiproduktion, og der er stadig uklarhed om barrierer i grænsefladen mellem energi-, miljø- og skattelovgivning.
3. Det tager i dag 7-8 år at få et biologisk plantebeskyttelsesmiddel på markedet og opnå godkendelse i Danmark og EU generelt, fordi biologiske produkter skal behandles efter de kemiske regler. Sagsbehandlingstiden inkluderer en ventetid på 2-3 år, før ansøgningssprocessen overhovedet påbegyndes. Når ansøgningen endelig behandles, bliver den juridiske godkendelsestid i 79% af tilfældene ikke overholdt.
4. Fødevarerproducenter, som dyrker grøntsager og andre fødevarer i vertikale farme, kan ikke få landbrugsstøtte, fordi dyrkningen ikke foregår i jorden. I stedet gives landbrugsstøtte per hektar, hvilket giver incitament til at opdyrke så stor en del af naturen som muligt. Dermed bremser landbrugsstøtten de facto nye innovative grønne løsninger.

5. Økologireglerne er skruet sammen på en sådan måde, at nye grønne fødevarerløsninger med et meget lavt klimaftryk kan være udelukket fra at få det røde ø-mærke. Det skyldes, at EU's økologiforordning kræver, at dyrkningen sker i jord. Det er f.eks. tilfældet for alternative proteiner, som er produceret ved industriel fermentering ud fra naturgas eller metangas. Det er proteiner, som ikke er produceret med brug af pesticider eller andre kemikalier, men som alligevel ikke kan få det miljøvenlige ø-mærke.

²Jægere skyder vindmølle-bremsende ederfugle i hobetal", nyhedsartikel https://energiwatch.dk/Energinyt/Politik___Markeder/article13167829.ece

³Klagenævnen vender tommelen ned til vind- og solprojekt i Marsvinslund", nyhedsartikel https://www.energy-supply.dk/article/view/799842/klagenavn_vender_tommelen_ned_til_vind_og_solprojekt_i_marsvinslund.

- Den nuværende plastafgift er vægtbaseret, og da materialer af genbrugsplast ofte vejer mere end tilsvarende materialer af ny plastik, er afgiften højere for emballage i 100 pct. genbrugsplast. Dermed er afgiftssystemet en stopklods for grønne løsninger.

Forslag 1: Grøn whistleblower og grønt serviceeftersyn

Der er i dag et hav af sektorlovgivning, regulativer og standarder, som favoriserer eksisterende sorte og bremser nye grønne løsninger. Derfor er der behov for et serviceeftersyn, så love og regler er kompatible med klimamålene. Serviceeftersynet skal både foretages indefra af centraladministrationen og den øvrige offentlige sektor selv, men virksomheder skal ligeledes kunne få taget konkrete regulatoriske barrierer op. Dermed er serviceeftersynet også et afbureaukratiseringseftersyn, hvor forældede og uhenigtsmæssige regler fjernes.

Konkret foreslår Dansk Erhverv:

- Et regulatorisk serviceeftersyn: Alle ministerier skal gennemgå al ny samt den vigtigste eksisterende lovgivning på bl.a. erhvervs-, energi- og miljøområdet for at sikre, at lovgivningen er kompatibel med klimamålene, og sikrer de bedst mulige rammebetingelser for grøn vækst. Ligeledes skal kommuner, regioner og andre myndigheder gennemgå klimakompatibiliteten af nye regler.
- Der etableres en grøn whistleblowerordning, hvor bl.a. grønne iværksættere og virksomheder kan anmelde danske og europæiske regler, regulativer og paragraffer, som udgør regulatoriske benspænd for, at de kan sende nye grønne løsninger på markedet. De kan også anmelde, hvis eksisterende sorte løsninger uhenigtsmæssigt favoriseres af den gældende lovgivning – fx gennem støtteordninger.
- Regeringen skal i forbindelse med det årlige lovprogram fremlægge en oversigt over fremskridt for at sikre klimavenlig erhvervsregulering. Oversigten skal indeholde en oversigt over inkompatible love og regler og en redegørelse for, hvordan regeringen vil sikre, at

disse love og regler fremadrettet lever op til klimamålene samt en oversigt over indkomne klager under whistleblowerordningen og en redegørelse for, hvordan regeringen har reageret på de enkelte klager. Klimarådet giver herefter en vurdering af klage- og lovvoversigten, som indgår i regeringens klimapolitiske redegørelse.

Det regulatoriske serviceeftersyn skal sikre, at dansk lovgivning og regulering er i overensstemmelse med klimamålene, mens Den Grønne Whistleblowerordning skal sikre, at de danske virksomheder gennem teknologisk udvikling og grønne kommercielle løsninger kan bidrage til at realisere klimamålene. Det vil styrke virksomhedernes muligheder for at bidrage til at nå klimamålene, ligesom det vil styrke investortilliden til Danmark.

Forslag 2: Grøn ombudsmand

Vanetænkning og uhenigtsmæssig forvaltningsskik i myndighedernes sagsbehandling kan ligeledes stå i vejen for klimamålene. Der har været eksempler på, at myndighederne ikke koordinerer, når der gives projektgodkendelser, eller i tilstrækkelig grad informerer virksomhederne. Ligeledes har der været eksempler på, at godkendelser ændres med tilbagevirkende kraft. Dermed kan bureaukrati stå i vejen for både klimaomstilling og ny erhvervsudvikling og arbejdspladser.

Folketingets Ombudsmand spiller en vigtig rolle i at sikre god forvaltningsskik og effektiv sagsbehandling. Ombudsmanden har i dag et særligt kontor for skatteområdet og et for børneområdet, mens klima- og energiområdet dækkes af de samme medarbejdere, som også skal håndtere sager om bl.a. kommuner, sundhed, udlændinge og fonde og arv. Dermed er der meget få ressourcer til at løfte sager, som kan understøtte god regulering for at nå klimamålene.

Derfor foreslår Dansk Erhverv:

- Der oprettes et særligt grønt kontor med fokus på klimaområdet hos Folketingets Ombudsmand. Dermed bliver Folketingets Ombudsmand også en grøn ombudsmand.

Det grønne kontor hos Ombudsmanden skal fungere på samme måde som de øvrige kontorer. Forslaget ændrer derved ikke ved Ombudsmandens mandat, men betyder alene et større fokus på at sikre tidssvarende sagsbehandling på det grønne område.

Forslag 3: Det offentlige skal købe grønt ind

I 2019 udgjorde det samlede offentlige indkøb 356,7 mia. kr., hvilket svarer til 15 pct. af Danmarks BNP. Der er dermed potentiale til, at den offentlige indkøbsmuskel bliver en katalysator for grøn innovation og understøtter virksomhedernes udvikling af nye grønne løsninger. Grønne og mere klimarigtige offentlige indkøb vil sikre ressourceeffektivitet i dag, men også et konkurrencedygtigt erhvervsliv i morgen.

Men der mangler klimamål for det offentlige indkøb og forbrug, og der mangler grønne krav i indkøbene. For brugen af grønne krav i den offentlige sektors indkøb er i dag i høj grad baseret på frivillighed og manglende fælles standarder og målemetoder, hvilket betyder, at virksomheder reelt ikke har et incitament til at levere grøn innovation eller klimavenlige løsninger i udformningen af tilbud til offentlige udbud.

Derfor foreslår Dansk Erhverv:

1. Bindende klimamål for reduktion af drivhusgasudledninger fra offentlige indkøb og forbrug på fx 70 pct. i 2030, opgjort efter ens kriterier, der omfatter hele klimaaftrykket inden for og uden for Danmark.
2. Grønne krav skal indgå som konkurrenceparameter i alle offentlige udbud. Klima- og miljøkrav skal som udgangspunkt indgå som konkurrenceparameter, og tilbudsgivers evne til at levere innovative grønne løsninger skal dermed evalueres. Fraviges dette, skal der være en forklaring, f.eks. på baggrund af markedsanalyse.
3. Udvikling af harmoniserede klimadata samt positivliste for klimastandarder til klimaberegninger, der kan sikre en ensartet anvendelse mellem virksomheder og offentlige indkøbere. Positivlisten skal bruge solide og bredt accepterede kriterier til at udpege sine anbefalede standarder, der anerkendes i EU, internationalt, samt inden for brancher og sektorer, og være i tråd med de overordnede kriterier for opgørelse af klimaaftrykket (jf. pkt. 1).

4. 50 pct. af udbud i 2025 skal ske med totalomkostninger og funktionskrav.

Forslag 4: Officielle klimadata for fødevarer

Forbrugere kan og vil gerne spille en vigtig rolle i den grønne omstilling, og på samme måde vil virksomheder – små som store – gerne udvikle bæredygtige måltider og tilbud. Men det er i dag vanskeligt at handle bæredygtigt, fordi der ikke er pålidelige og sammenlignelige informationer om f.eks. fødevarers klimaaftryk. Det samme gør sig gældende for offentlige og private indkøbere af bl.a. kantinedrift, som i dag ikke har mulighed for at sammenligne konkurrerende leverandørers klimaaftryk.

Tænketanken Concito har lavet en database, der samler tallene for klimabelastningen på tværs af fødevarergrupper. Det samme har andre tænketanke og organisationer gjort. Men tallene varierer markant. En række virksomheder har derfor taget sagen i egen hånd og har sat egne klimamål eller er gået i gang med egne forsøg med klimamærkning. De manglende officielle klimadata gør det markant dyrere for de enkelte virksomheder, da de selv skal udvikle egne data – og det endda på et meget komplekst område. Det hæmmer mange virksomheder i at komme i gang, og kan være en særlig udfordring for SMV'er at finde ressourcerne og kompetencerne. Samtidig betyder de manglende officielle klimadata, at forbrugere og indkøbere ikke har mulighed for at sammenligne på tværs af leverandører. I værste fald kan det give grobund for mistanker om greenwashing, forvirring af forbrugere og i sidste ende manglende klimahandling.

Derfor foreslår Dansk Erhverv:

1. Der udarbejdes officielle og offentligt tilgængelige klimadata på fødevarer, som i første omgang giver mulighed for sammenligninger af fødevarer kategorier.
2. For at sikre uafhængighed, troværdighed og sammenlignelighed skal det offentlige, eksempelvis Fødevarerministeriet, påtage sig opgaven med at kvalitetssikre og certificere en model for klimadata for fødevarer. Senest ved udgangen af 2022 skal forbrugere og indkøbere kunne anvende klimadatabasen som grundlag for vurdering af fødevarer kategoriers klimaaftryk.

- Derudover skal Fødevarerministeriet senest i 2023 godkende livscyklusanalysemodeller til beregning af enkelte fødevarers klimabelastning, som kan anvendes af fødevarerproducenter og leverandører, som ønsker at lave mindre klimabelastende produkter end gennemsnittet.

Datasættet skal give fødevarerproducenter, detailhandel, foodservicesektoren og andre virksomheder en letanvendelig, omkostningseffektiv og ubureaukratisk adgang til data for klimaaftrykket af de fødevarer, de producerer, forarbejder, transporterer og sælger. Det skal være nemt at handle grønt. Samtidig giver fælles LCA-modeller et "race to the top", hvor reduktion af klimabelastningen bliver et konkurrenceparameter.

Forslag 5: Hurtig og markedsbaseret udbygning med vedvarende energi

Hvis Danmark skal nå klimamålene og målet om 100 pct. grøn strøm i 2030, er der behov for en langt hurtigere udbygning med vedvarende energi, end tilfældet er i dag.

I Danmark og i EU er der i dag et komplekst og vidtforgrenet juridisk system til beskyttelse af truede fugle, mus, havdyr mv. Naturbeskyttelse er et fuldstændig legitimt hensyn, ligesom udbygningen af vedvarende energi er afgørende for at nå det legitime klimahensyn. Imidlertid har de seneste år vist, at der er en skævhed i balancen mellem hensynet til naturbeskyttelse og hensynet til klimaet. Eksempelvis er European Energys støttefri havvindmøllepark ved Omø Syd i fare for at blive dømt ud på grund af den danske fortolkning af Natura 2000-reglerne.

Foruden naturbeskyttelse sættes havvindmøller bagerst i køen efter forsvaret. Eksempelvis er kun halvdelen af det areal ved Hesselø i Kattegat, som er egnet til havvind, blevet screenet af Energistyrelsen, fordi den anden halvdel er reserveret til militært øvelsesområde. Derudover betyder den nyligt indførte vetoet over kystnære havvindmøller til kommunerne, at det fremover vil blive yderst vanskeligt at få opført nye kystnære havvindmølleparker.

På land er situationen lige så alvorlig. Her betyder lokale særinteresser, konservative afstandskrav og ikke mindst en ny fortolkningspraksis af naturbeskyttelsesreglerne fra Planklagenævnets side, at den nødvendige udbygning med f.eks. landvind i Danmark er under alvorligt pres. Vedvarende energi er forudsætningen for sikkerhed, vækst og naturbeskyttelse. Derfor skal vedvarende energi ikke

Dansk styrkeposition: Vind

I 2019 kom næsten halvdelen af strømmen i Danmark fra de mere end 4.000 landvindmøller og 500 havvindmøller.^I Det er dog under 1 pct. af den samlede vindkapacitet i verden, som befinder sig i Danmark^{II}, for i store dele af verden vokser markedet for vind eksplosivt.

Klimapotentialet for vind er enormt. Ifølge den internationale energiorganisation IRENA kan vind, koblet med elektrificering, give en fjerdedel af alle de CO₂-reduktioner, som er nødvendige for at nå Parisaftalens 2050-mål.^{III}

Det kræver dog en voldsom udbygning af vindkapaciteten, hvor den globale kapacitet for landvind skal vokse med en faktor 9 og havvind med næsten en faktor 40 inden 2050. Det årlige investeringsbehov beløber sig til mellem 1.300 og 2.000 milliarder kr.^{IV}

Trods stigende international konkurrence står den danske vindmøllebranche stærkt positioneret til fortsat at indfri dette kolossale eksportpotentiale med mølleproducenter som Vestas i spidsen. I 2020 eksporterede den danske vindmøllebranche for 54,1 mia. kr. med en omsætning på 142,6 mia. kr. i 2019. Beskæftigelsen var på 33.159 årsværk, hvoraf 64 pct. er faglærte og ufaglærte og især placeret er i Region Midtjylland og Sydjylland.^V

Kilde: Wind Denmark

^I"Fakta om vind i Danmark", Wind Denmark samt "Clean Energy Sources - Wind Energy", State of Green

^{II}"Wind Energy", International Renewable Energy Agency (IRENA)

^{III}"FUTURE OF WIND: Deployment, investment, technology, grid integration and socio-economic aspects", International Renewable Energy Agency (IRENA), 2019

^{IV}"FUTURE OF WIND: Deployment, investment, technology, grid integration and socio-economic aspects", International Renewable Energy Agency (IRENA), 2019

^V"Arbejdspladser og eksport", Wind Denmark

sættes bagerst i køen efter alle mulige andre, ganske vist ofte legitime, interesser og hensyn.

Derudover er det en udfordring, at åben dørordningen er under alvorligt pres til fordel for en planstyret model, der alene baserer sig på statslige udbud. Åben dørordningen sikrer en yderst samfundsøkonomisk effektiv udbygning med vedvarende energi, fordi parker er støttefri, og – mindst lige så vigtigt – øger det hastigheden i udbygningen af vedvarende energi markant.

Derfor foreslår Dansk Erhverv:

1. Regeringen skal udarbejde en national strategi for udbygningen af vedvarende energi frem mod 2025 og dernæst 2030 og følge op med nødvendige politiske initiativer for at sikre en markedsdrevet og tilstrækkelig udbygning af landvind, havvind og sol for at nå klimamålene i 2030 og 2050.
2. Til vands skal der reserveres tilstrækkeligt store og sammenhængende havområder med højkvalitetsvind til udvikling af havvindmølleparker.
3. På land skal klima indgå som et væsentligt hensyn i

den fysiske planlægning. Specifikt skal vedvarende energi tilføjes listen af nationale interesser i kommuneplanlægning på linje med f.eks. produktionsvirksomheder og store husdyrbrug.

4. Åben dørordningen for udbygning af støttefri vedvarende energi på markedsvilkår skal styrkes og være udgangspunktet i udbygningen. Ordningen suppleres af statslige udbud.

Forslag 6: Hurtigere godkendelse af bio solutions

Biotechnologiske klimaløsninger – såkaldte bio solutions – rummer et enormt klima- og vækstpotentiale, men rammevilkårene er i dag langt fra optimale. Blandt andet tager det 7-8 år at få et biologisk plantebeskyttelsesmiddel på markedet og opnå godkendelse i EU. Det inkluderer en ventetid på 2-3 år, før ansøgningsprocessen overhovedet påbegyndes. Når ansøgningen endelig behandles, bliver den juridiske godkendelsestid i 79 pct. af tilfældene ikke overholdt.

I modsætning hertil tager processen kun 2-3 år i USA. Konsekvensen er, at danske virksomheder ofte tvinges til at placere deres udvikling, innovation og produktion i eksempelvis Nord- eller Sydamerika, og at innovative biologiske løsninger udvikles til andre markeder.

Den langsomme proces i Danmark og EU skyldes for det første mangel på kapacitet og ekspertise i systemet til at behandle ansøgninger. Her kan Danmark forbedre situationen ved at tilføre ressourcer til en national godkendelse-shub (såkaldt rapporterende medlemsstat for godkendelse af plantebeskyttelsesmidler i den nordlige zone i EU), f.eks. placeret i Miljøstyrelsen.

For det andet skyldes det, at biologiske løsninger ifølge EU-lovgivning behandles efter de kemiske regler. Disse er, naturligt nok, mere restriktive end de behøver at være for naturlige, biologiske produkter, grundet risiciene ved kemiske produkter for mennesker og natur. Fremadrettet bør biologiske alternativer få forrang frem for kemiske produkter, når ansøgninger behandles. Det er tilfældet i USA, og bør ligeledes være det i EU.

Derfor foreslår Dansk Erhverv:

1. Der etableres et dansk Centre of Excellence, som agerer kontaktpunkt for ansøgninger til Danmark som rapporterende medlemsstat i EU.
2. Samtidig laves en fast track-ordning, så bæredygtige og biologiske løsninger placeres øverst i bunken af godkendelser.
3. Parallelt hermed skal Danmark arbejde for en modernisering af EU-reglerne, så godkendelsesprocessen for biologiske løsninger ikke behandles efter kemiske forskrifter.

Forslag 7: Sæt offentlige data og forsyningsdata fri

Data er råstof for innovation i hænderne på virksomheder, ikke mindst på klimaområdet. Det kan være geografiske data, data om vejr, befolkningstæthed eller energiforbruget på landets skoler. Derfor er offentlige data centrale i den grønne omstilling.

Vi har brug for digitale teknologier og et solidt datagrundlag i kampen om klimaet, f.eks. når vi skal indfase langt mere vindmøllestrøm i elnettet, når der skal udvikles grønne varmeløsninger, eller når vi sætter grøn strøm til

Det fællesoffentlige datasætkatalog

Det fællesoffentlige datasætkatalog er et katalog, der har til hensigt at samle metadata om alle myndigheders datasæt. Datasætkataloget giver et overblik over hvilke datasæt, der findes, og der er ikke nogen begrænsninger på hvem, der kan hente og videreanvende de oplysninger, som man finder i det fællesoffentlige datasætkatalog.¹

¹<https://arkitektur.digst.dk/node/618>

transporten. Digitalisering er drivkraften i den grønne omstilling og vil ifølge World Economic Forum muliggøre en 15 pct. reduktion af den samlede klimabelastningen.⁴

I dag er det i praksis uoverskueligt eller helt umuligt at finde ud af, hvem der ligger inde med hvilke data, og hvordan man får fat på dem. Ingen har det komplette overblik, og iværksættere og etablerede virksomheder og organisationer har svært ved at navigere mellem myndigheder og kan opleve stor forskel mellem de enkelte myndigheders og forsyningsselskabers måde at behandle henvendelser på.

Vi har set diverse forsøg fra forskellige myndigheder på at skabe overblik, men ingen har skabt ét samlet. Danmark får dårlig placering på EU's benchmark for området, og Finansministeriet fik i 2019 kritik af Rigsrevisionen, som offentliggjorde en kortlægning, der viser, at der findes 921 åbne statslige datasæt, som udstilles ikke færre end 88 forskellige steder. Rigsrevisionen undersøgte alene de statslige datasæt. Hertil kommer data fra kommuner, regioner, forsyningsselskaber mv.

Der ligger derfor betydelige potentialer i at skabe et bedre overblik over de offentligt tilgængelige data, slippe flere data løs og samtidig udrydde de tekniske begrænsninger for at få adgang til dem. Det vil nedbringe bureaukrati i den offentlige sektor og forbedre service for genanvendelse af data, hvis der er en samlet indgang til data.

Derfor foreslår Dansk Erhverv:

1. Revision af varmforsyningsloven, elforsyningsloven, lov om naturgasforsyning og vandforsyningsloven, så forsyningsselskaberne pålægges at stille data frit til rådighed, med respekt for GDPR og privatlivets fred, som led i deres offentlige forpligtigelse og varetagelse af en monopolopgave.
2. Staten placerer et entydigt ansvar for arbejdet med statens data i Finansministeriet, hvor der etableres en ny enhed, der skal fungere som én indgang til offent-

⁴Exponential Roadmap: Scaling 36 solutions to halve emissions by 2030", World Economic Forum (Johan Falk og Owen Gaffney), 2019

lige data, og som sikrer, at alle ministerier løbende ajourfører oplysninger om egne datasæt i det fællesoffentlige datasætkatalog.

3. Finansministeriet etablerer et offentligprivat samarbejde om at udvikle indsatsen med data fra offentlige myndigheder og forsyningsselskaber til klimaformål og om at hjælpe virksomheder og andre med at navigere i datasæt.

Forslag 8: Effektivisering af fjernvarmesektoren

I Danmark har vi et yderst veludbygget fjernvarmesystem. 64 pct. af de danske husholdninger får deres varme gennem fjernvarmeforsyningen, og flere kobles løbende på nettet. Derfor er det vigtigt, at fjernvarmeforsyningen⁵ er effektiv og lever op til en række krav, bl.a. om at følge den generelle produktivitetsudvikling i konkurrenceintensive sektorer.

Effektiviseringer i fjernvarmesektoren har indtil nu ikke været reguleret på en måde, som har givet fjernvarmeselskaberne incitament til at foretage effektiviseringer svarende til effektiviseringerne i andre, konkurrenceudsatte virksomheder. Det skyldes, at dele af fjernvarmeselskabernes aktiviteter (transport af varmt vand) er et naturligt monopol inden for deres respektive netområder, og at de derfor ikke møder konkurrence fra andre udbydere. Samtidig har reguleringen af sektoren ikke sikret konkurrence i de dele af fjernvarmesektoren, hvor der er et marked og mulighed for konkurrence.

Dertil kommer en udfordring med prisen på fjernvarme. I dag afhænger prisen på fjernvarme for forbrugerne af de omkostninger, som fjernvarmevirksomheden afholder. Med andre ord kan manglende effektivisering i en fjernvarmevirksomhed, som f.eks. medfører et forøget varmetab og dermed højere omkostninger, efterfølgende overvæltes på fjernvarmekunderne. Det giver ikke incitament for fjernvarmevirksomheden til at holde omkostningerne nede, hvilket naturligvis er en stor ulempe for kunderne, som betaler en højere pris for deres fjernvarme end nødvendigt.

Forsyningstilsynet har i en analyse dokumenteret store potentialer med effektivisering i fjernvarmesektoren, når man sammenligner de mest effektive med de mindst effektive fjernvarmeselskaber. Der er potentiale for en løbende årlig besparelse på op til 2,2 mia. kr. for hele sektoren, hvoraf 1,4 mia. kr. tilfalder forbrugerne, som dermed får en øget købekraft, mens 542 mio. kr. tilfalder erhvervslivet, som dermed får forbedret deres konkurrenceevne.⁶ Det er en besparelse, som vil ramme bredt, fra villaejerne i forstæderne til den knap 1 mio. danskere, der bor i en almen bolig opvarmet med fjernvarme.

Varmeområdet er samtidig præget af et uhensigtsmæssigt muligt sammenfald mellem ejer og myndighed, idet kommunen både kan eje lokale varmeselskaber og produktionssenheder og samtidig afgøre tvister på varmemarkedet og lave lokal varmeplanlægning.

Varmesektorens nuværende indretning er ligeledes ikke hensigtsmæssig ud fra et klimaperspektiv. For når nødvendige effektiviseringer ikke bliver gennemført, bruger vi både flere penge og mere energi end ellers. Dermed bliver det dyrere at nå Danmarks og EU's klimamål.⁷

Derfor foreslår Dansk Erhverv:

1. En reform af varmesektoren, inspireret af de seneste års grønne reformer af elmarkedet, så produktion og distribution af fjernvarme reguleres adskilt.
2. Distribution skal reguleres som et naturligt monopol efter en benchmarkmodel, som det kendes fra elsektoren, mens varmeproduktionen skal konkurrenceudsættes i langt videre udstrækning end i dag. Derved bliver der skabt gennemsigtige lokale markeder for levering af varme til fjernvarmenettet, hvor virksomheder kan konkurrere på pris, kvalitet og bindingsperioder. Det vil give incitament til ikke bare effektiviseringer men også til innovation og til at investere i nye teknologier, udnytte overskudsvarme mv.
3. Tidssvarende regulering af varmesektoren, hvor myndighedsrollen adskilles fra ejerskabet. Såfremt der er tale om kommunalt ejede varmeselskaber, bør den/de pågældende kommune(r) ikke også varetage planlægnings- eller myndighedsrollen. Den bør i disse tilfælde i

⁵"Fakta om fjernvarme", Dansk Fjernvarme, august 2020

⁶Dansk Erhvervs beregninger pba. "Analyse af effektiviseringspotentialet i fjernvarmesektoren", Forsyningstilsynet, april 2020. I beregningerne opregnes det i analysen identificerede potentiale for effektivisering til at være gældende for hele fjernvarmesektoren.

⁷EU's klima- og energipolitik", Energistyrelsen.

stedet placeres hos regionen, Forsyningstilsynet eller Energistyrelsen for at sikre en klar adskillelse mellem ejerskab og myndighedsrolle på samme måde, som statens majoritetejerskab af Ørsted i dag også er adskilt fra myndighedsrollen.

Forslag 9: Bæredygtige værdikæder

I Danmark er der stort fokus på bæredygtige forretningsmuligheder i forlængelse af virksomhedernes eksport. Men der er også god grund til at se på klimaaftrykket fra importen til Danmark, og danske virksomheders klimaaftryk i andre lande gennem deres værdikæder.

De forbrugsbaserede udledninger udgør en stigende andel af Danmarks samlede udledninger. I 2019 skete 47 pct. af de forbrugsbaserede udledninger på dansk grund, mens de øvrige 53 pct. stammer fra forbrug af importerede varer og serviceydelser.⁸

For mange danske virksomheder er virkeligheden den, at der finder væsentlige klimapåvirkninger sted i de globale værdikæder uden for Danmarks grænser. Servicevirksomheder (bortset fra transport) har generelt lavere indenlandsk udledning end produktionsvirksomheder, men en højere importeret udledning.⁹ Samtidig skal vi ikke glemme, at ryggraden i vores virksomhedsstruktur består af små og mellemstore virksomheder.

Hvis vi skal tackle klimakrisen, skal vi også håndtere de udledninger, som finder sted uden for landets grænser, og som indgår i de værdi- og forbrugskæder, som både store og små virksomheder samt forbrugerne indgår i.

Derudover rummer det potentialer at tænke danske virksomheders ekspertise og innovationskraft ind som en del af løsningen, når lokalsamfund rundt om i verden, der er ramt af klimaforandringer, skal tilpasse sig. Det rummer danske eksportpotentialer, men kræver også en tæt sammenhæng mellem udviklingspolitikken, klimapolitikken og eksportområdet. Derfor er der stor opbakning fra Dansk Erhverv til, at der som en start er etableret et Center for Bæredygtige værdikæder og en styrket importrådgivning under Trade Council, som regeringen netop har foreslået. Men disse initiativer kan ikke stå alene.

Derfor foreslår Dansk Erhverv, at:

1. Der etableres et Partnerskab for Bæredygtigt Tøj og Tekstiler, som anbefalet af Klimapartnerskabet for Handel, f.eks. i regi af Lifestyle & Design Cluster eller anden faglig kompetent netværksorganisation, der allerede er aktiv inden for tekstil og mode.
2. Udviklingsbistanden med fokus på bæredygtig handel skal opprioriteres og forankres tydeligere i danske virksomheder, NGO'er og fagbevægelse. Bistanden til området bør fordobles, og kobles tættere til danske virksomheder og civilsamfundsorganisationer, f.eks. hos en dansk multistakeholderplatform, så mest muligt af den genererede viden forankres hos danske aktører og forankres hos det brede erhvervsliv, indkøbere og organisationer.
3. Der skal som led i udviklingsarbejdet være fokus på at sammenkoble danske klimatilpasningsløsninger med indsatserne i de lokalområder i verden, der er ramt af klimaforandringer.

⁸"Global Afrapportering 2021", Energistyrelsen, side 27

⁹Axcel Future, januar 2020

BBG 01

Mission 2: Grønt marked

Danmark har grundlæggende to veje til at nå klimamålene om 70 pct. reduktion i 2030 og klimaneutralitet i 2050, når det handler om udrulning af markedsmodne klimaløsninger med global effekt. Den ene vej bygger på forbud, påbud, puljer, planlægning, regulatoriske krav og bureaukrati.

I dag findes der eksempelvis tilskudspuljer og støtteordninger til energibesparelser i bygninger, til energieffektiviseringer i virksomheder, til energiproduktion ved anvendelse af biomasse, udfasning af olie- og gasfyr, afkobling fra gassystemet, udrulning af fjernvarme mm..¹⁰ Det er alt sammen tilskud, som ikke handler om demonstration eller udvikling af nye løsninger og teknologier, men som mere har karakter af driftsstøtte til allerede modne teknologier.

Den anden vej baserer sig på markedet. Her betaler forurenere for forureningen samtidig med, at man gør det ”billigere” at drive virksomhed ved at lempe erhvervsbeskatningen. Herved træffer virksomheder og forbrugere de bedste, mest effektive klimavalg for at omstille deres produktion eller forbrug. I den markedsdrevne vej står prissignaler i stedet for både røde stopskilte, løftede pegefingre og statsstøtte til politisk udvalgte teknologier og løsninger.

Den markedsbaserede vej er centreret omkring en ambitiøs grøn skattereform, hvor en CO₂-afgift sikrer, at klimabelastningen ved en vare eller service afspejler sig i prisen. Når det bliver dyrere at forurene, gives incitament til at klimaomstille sig, samtidig med at det bliver mere attraktivt for virksomhederne at investere i vækst og udvikling.

Ifølge De Økonomiske Vismænd vil den bureaukratiske tilskudsvej gøre det væsentlig dyrere at leve op til 2030-målet end med den markedsbaserede vej. Modelberegninger viser, at de samfundsøkonomiske omkostninger ved tilskudsvejen er mindst tre gange så høje som den markedsbaserede vej med en ensartet klimaafgift. Helt konkret kan det koste 10,6-14,1 mia. kr. mere, da det samfundsøkonomiske velfærdstab ved den markedsbaserede vej (isoleret set) vil være 3,7-7,6 mia. kr. mod 17,8 mia. kr. for tilskudsvejen. Danmark bliver med andre ord fattigere, end vi behøver. Samtidig koster tilskudsvejen statskassen dyrt. For med tilskudsvejen til at opnå 70 pct.-målsætningen vil omkostningerne for de offentlige finanser i 2030 være 49,4

mia. kr. mod kun 4,3 mia. kr. ved en ensartet drivhusgasbeskatning.¹¹

Der er med andre ord et velfærdstab ved at vælge tilskudsvejen til klimaomstilling, f.eks. ved at undtage bestemte sektorer fra klimakrav eller ved at tilgodese udvalgte teknologier med subsidier.

Når man vurderer den mest optimale klimastrategi for Danmark, er det vigtigt at huske på, at Danmark ikke er en boble. Derfor kan en grøn skattereform i Danmark ikke stå alene på lang sigt. Dansk økonomi er fuldstændig integreret i resten af Europas økonomi gennem det indre marked og den globale økonomi, og det er derfor afgørende at tænke dansk CO₂-beskatning sammen med det europæiske kvotehandelssystem. Ligeledes stopper klimaforandringerne heller ikke ved Europas ydre grænser, men er i sin natur verdensomspændende. På sigt skal en CO₂-skat derfor også være global. Det vil give de bedste incitament til at klimaomstille værdi- og forsyningskæder og dermed eliminere risikoen for lækage, dobbelt bogføring eller udslip uden beregning.

Der er et velfærdstab ved at vælge tilskudsvejen til klimaomstilling.

^{10a} Redegørelse om erhvervsfremme mv. 2021”, Erhvervsministeriet, side 10, samt ”Tilskuds- og støtteordninger”, Energistyrelsen

¹¹”Dansk klimapolitik frem mod 2030 – Økonomi og Miljø, 2020”, De Økonomiske Råd, marts 2021, tabel I.11

Dansk Erhverv foreslår en grøn skattereform for at nå de klimapolitiske målsætninger på en samfundsøkonomisk effektiv måde.

Forslag 10: En grøn skattereform

I den tilskudsbaseerede tilgang til klimapolitik dominerer ”pick the winner”-strategier og tilskudspuljer til én eller ganske få specifikke teknologier. Derved bliver omstillingen uhensigtsmæssig omkostningsfuld, så vi får klimalækage af vækst, velstand og velfærd.

De Økonomiske Vismænd påpeger, at ”tilskud i almindelighed ikke [giver] incitament til omkostningseffektive reduktioner på den enkelte virksomhed eller til en omkostningseffektiv fordeling af indsatsen mellem virksomhederne... Der er derfor betydelig risiko for, at der vil blive givet tilskud til teknologier, der har en meget høj omkostning pr. drivhusgasreduktion, mens der samtidigt er teknologier med en lavere omkostning pr. drivhusgasreduktion, som ikke modtager tilskud. Usikkerheden omkring fastlæggelsen af tilskuddets størrelse kan desuden give interessegrupper muligheder for at kunne påvirke tilskuds-satserne.” Vismændene peger ligeledes på udfordringer med overkompensation, administrative byrder og overvæltning af forurenernes omkostning ved omstilling på skatteyderne.¹²

En markedsbaseret tilgang til klimapolitik med en ensartet afgift på alle drivhusgasudledninger (herefter ”CO₂-afgift”) giver omvendt alle grønne teknologier lige markedsvilkår og giver virksomhederne klare, troværdige og gennemskuelige incitamenter for at investere i udvikling og omstilling. Det er nemlig helt afgørende at kende det fremtidige omkostningsbillede – dvs. CO₂-afgifterne – når man som virksomhed træffer beslutninger om investeringer. Med tilskudspuljer skal virksomheder omvendt satse på, at deres teknologivalg er det samme som politikernes og myndighedernes, for dermed at kunne modtage tilskud.

Derfor foreslår Dansk Erhverv en grøn skattereform som et centralt og nødvendigt værktøj til at nå de klimapolitiske målsætninger om 70 pct. reduktion i 2030 og klimaneutralitet i 2050 på en samfundsøkonomisk effektiv måde. Helt centralt i skattereformen står en høj, ensartet afgift på alle drivhusgasudledninger, med et bundfradrag for særligt konkurrenceudsatte virksomheder.

Det er dog vigtigt, at den grønne skattereform ikke bare skaber incitament til omstilling, men også sikrer det nødvendige råderum hos virksomhederne til at investere i omstillingen, så skattereformen ikke har negativ effekt på virksomhedernes beslutning om fortsat at drive virksomhed i Danmark. Derfor bør CO₂-afgiften modsvares af en lempelse i selskabsskatten¹³ og en halvering af energiafgifter ekskl. diesel- og benzinafgiften¹⁴. Herved får virksomhederne med CO₂-afgiften et incitament til omstilling, mens selskabsskattelempelsen og afgiftslempelsen sikrer, at deres konkurrenceevne samlet set styrkes, hvis de omstiller sig.

Derudover er det afgørende, at skattereformen samlet set bidrager til et Danmark i balance. For så vidt angår virksomheder, skal en fastlagt plan for indfasning og en lang indfasningsperiode sikre, at virksomhederne både får viden om deres fremtidige omkostninger til CO₂-afgiften samt tilstrækkeligt tid til at gennemføre omstilling. Ligesom det sikrer, at de virksomheder, der løber forrest i den grønne omstilling, vil blive belønnet med lavere omkostninger. Det styrker virksomhedernes konkurrenceevne, og det giver Danmark en grøn konkurrencefordel.

Desuden vil et bundfradrag til særligt konkurrenceudsatte sektorer være nødvendigt for at undgå klimalækage i form af udflytning af produktion fra Danmark.

For husholdningerne vil en lempelse i elafgiften og en halvering af energiafgifterne komme alle til gavn. Alle husholdninger vil få omtrent samme besparelse i kroner og øre, hvilket giver en relativt større besparelse i forhold til indkomst blandt lavindkomstgrupper. Ved at lade benzin- og dieselafgiften følge samme stigningstakten i vores nabolande sikrer vi, at pendlere uden for storbyerne fortsat kan komme på arbejde, men at grænsehandlen af benzin og diesel ikke stiger.

En dansk CO₂-afgift spiller sammen med det europæiske kvotesystem (ETS) ved de facto at lægge en prisbund under kvoteprisen (jf. forslag 12). Det giver virksomhederne forudsigelighed til at træffe langsigtede investeringsbeslutninger. Såfremt ETS på et tidspunkt dækker hele samfundsøkonomien med en kvotepris svarende til den danske

¹²”Dansk klimapolitik frem mod 2030 – Økonomi og Miljø, 2020”, De Økonomiske Råd, marts 2021, side 24-25

¹³Selskabsskattelempelsen foreslås neutraliseret for finansielle institutioner (finansierings- og forsikrings-selskaber) med f.eks. en øget lønsumsafgift, som set i VækstplanDK (2013)

¹⁴Reduktionen af energiafgifter ekskl. benzin- og dieselafgiften med 50 pct. sker under hensyntagen til EU’s energibeskatningsdirektiv.

Selvom tilskudspuljer kan virke politisk tillokkende, er den bureaukratiske tilskudsvej i praksis med til at sænke omstillingshastigheden.

CO₂-afgift, vil det reelt være kvotesystemet, som driver omstillingen, og den danske afgift vil i realiteten være overflødig bortset fra funktionen som prisbund under kvoteprisen.

Konkret foreslår Dansk Erhverv:

1. Der indføres en generel afgift på alle drivhusgasudledninger (CO₂e) på 1000 kr. i 2030, som indføres lineært fra 2024, hvor CO₂-afgiften udgør den til den tid gældende kvotepris.¹⁵ Særligt konkurrenceudsatte virksomheder med høje CO₂e-udledninger får et bundfradrag, som delvist finansieres ved at omlægge tilskudspuljer til sektorerne.
2. Der indføres en CO₂-afgift på 1000 kr. for landbruget med en indfasningsperiode, som starter, når retvisende klimabedriftsregnskaber foreligger. Indfasningen starter på niveauet for den til den tid gældende kvotepris.¹⁶
3. En trinvis lempelse af selskabsskatten på 3 procentpoint frem mod 2024, så selskabsskatten er 19 pct. i 2024.
4. En reduktion af elafgiften for husholdninger på 10 øre pr. kWh, svarende til omtrent 10 pct. af de samlede afgifter på el før moms.
5. En halvering af energiafgifter, undtagen el til husholdninger, benzin- og dieselaftgifter.
6. Stigning i diesel- og benzinaftgifter i takt med vores nabolande.

Forslag 11: Midlertidigt elektrificeringsfradrag

Elektrificering er centralt i omstillingen til klimaneutralitet. En ambitiøs grøn skattereform med en høj ensartet CO₂-afgift i 2030 vil drive elektrificeringen og få Danmark væk fra olie, gas og kul.

Men fordi den grønne skattereform endnu ikke er en realitet, investeres der i dag stadig i fossile energiløsninger. Indtil en grøn skattereform er implementeret, bør der derfor etableres en midlertidig incitamentsordning til elektrificering, så forbrugere og virksomheder ikke kommer til at låse sig fast i uhensigtsmæssig fossil energiinfrastruktur.

Et midlertidigt elektrificeringsfradrag skal give virksomheder og forbrugere sikkerhed for deres omkostninger ved klimaomstilling. Samtidig sikrer retten til fradrag, at virksomheder og forbrugere, der ønsker at omstille sig, hele tiden kan gennemføre elektrificeringsprojekter med fradrag.

Det står i modsætning til i dag, hvor man risikerer at skulle vente lang tid på, at tilskudspuljer åbner, eller at søge forgæves pga. stor rift om den givne tilskudspulje. De hidtidige erfaringer med tilskudspuljer i Danmark er nemlig blandede. Nogle puljer oversøges, mens andre ikke søges i tilstrækkelig grad. Bygningspuljen, som boligejere kan søge til energibesparende boligforbedringer, måtte ved seneste ansøgningsrunde i april 2021 lukke allerede efter første dag, hvor der var søgt om flere midler end den samlede puljes størrelse på 250 mio. kr.¹⁷

Den store søgning af Bygningspuljen er positiv og viser, at danske husholdninger ønsker at energieffektivisere deres boliger. Men tilskudspuljer leder til en stop-go-adfærd, hvor boligejere venter med nødvendige projekter i håbet om at få tilskud næste gang, puljen åbner. Denne afventning i investeringer mærkes blandt de virksomheder, som producerer eller installerer varmepumper eller andre grønne løsninger. Det sænker hastigheden af den grønne omstilling.

Modsat har tilskudspuljen for energieffektiviseringer i erhvervslivet ikke stor nok søgning. I alle fire tilskudsrunder i 2020 og 2021 er der ikke blevet søgt i høj nok grad i forhold til puljens størrelse. Kun 29 pct. af de afsatte midler blev søgt i den eneste runde.¹⁸ Det skyldes, at ansøgningsprocessen er for administrativt tung for virksomhederne, bl.a. fordi der stilles en række tunge administrative krav til virksomhederne.

Selvom målrettede puljer, tilskud og teknologispecifikke støtteordninger for modne teknologier måske lyder godt og

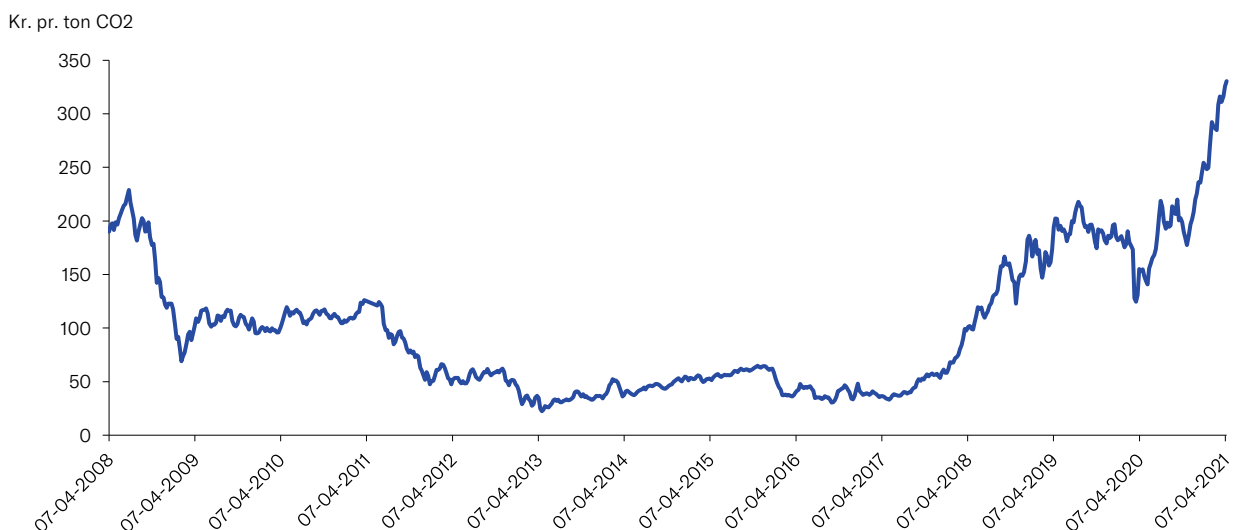
¹⁵Der antages en kvotepris på 400 kr. i 2024 hvor CO₂-afgiften indføres. Det antages yderligere at kvoteprisen er 400 kr. i 2028, hvor CO₂-afgiften indføres for landbruget. ¹⁶Såfremt kvoteprisen i hhv. 2024 og 2028 er højere, forbedrer dette det samlede udspils provenuvirkning.

Det antages, at indfasningen af CO₂-afgiften for landbruget senest påbegyndes i 2028.

¹⁷"Bygningspuljen lukker for ansøgninger", nyhedsartikel, <https://www.mynewsdesk.com/dk/energistyrelsen/pressreleases/bygningspuljen-lukker-for-ansogninger-3088499>

¹⁸"Energistyrelsen har stadig sværere ved at afsætte midler fra grøn erhvervspulje", nyhedsartikel <https://energiwatch.dk/Energinyt/Cleantech/article13045112.ece>

Figur 1: **Kvotepreiser, kr./ton CO2**

Kilde: Closing ECX EUA Futures prices, Continuous Contract #1. Non-adjusted Euro price based on spot-month continuous contract calculations, <https://sandbag.be/index.php/carbon-price-viewer/>

Anm: Udvikling i prisen på CO2-kvoter fra 2008 til 2021.

kan virke politisk tillokkende, er den bureaukratiske tilskudsvej i praktisk med til at sænke omstillingshastigheden. Det er hverken til gavn for husholdningerne, virksomhederne eller klimaet. Dansk Erhverv ønsker et midlertidigt elektrificeringsfradrag frem for puljer og tilskud, indtil en grøn skattereform er implementeret.

Derfor foreslår Dansk Erhverv:

1. Et målrettet og midlertidigt elektrificeringsfradrag på 25.000 kr./person til investeringer i elektrificering af private boliger, f.eks. med varmepumper. Forslaget finansieres gennem en konvertering af bygningspuljen¹⁹, skrotningsordningen²⁰ og afkoblingsordningen. Håndværkerfradraget afskaffes. Det midlertidige elektrificeringsfradrag udfases i takt med, at CO2-afgiften indfases (jf. forslag 10).
2. Et midlertidigt elektrificeringsfradrag til virksomheder ved en forøgelse af afskrivningsgrundlaget for investeringer i elektrificering og energieffektivisering. Forslaget finansieres gennem en konvertering af tilskudspuljen til energieffektiviseringer i erhvervs virksomheder²¹ og fjernvarmepuljen.²²

Forslaget om et midlertidigt elektrificeringsfradrag på 25.000 kr. pr. person forventes at koste 180 mio. kr. i 2024, hvorefter det udfases frem mod 2027. Omkostningen er beregnet på baggrund af et scenarie, hvor efterspørgslen efter varmepumper stiger med 15 pct. årligt frem mod 2025. Efterspørgslen forventes dermed i 2025 at være på godt 30.000 varmepumper.

Forslag 12: En ambitiøs ETS-reform

Dansk Erhverv er stor tilhænger af EU's kvotehandelssystem (ETS), som giver et samlet prissignal på tværs af EU-lande, og som samtidig er designet til at beskytte mod klimalækage – dvs. at europæiske virksomheder får en konkurrenceulempe pga. høje CO2-omkostninger i forhold til virksomheder udenfor EU.

Dansk Erhverv bakker fuldt ud op om en udvidelse af kvotesystemet til andre sektorer som transport og bygninger. Samtidig er det nødvendigt, at en række fundamentale mangler og problemer ved selve ETS-systemet udbedres.

¹⁹Tilskud til energibesparelser og energieffektiviseringer i bygninger til helårsbeboelse

²⁰Støtte til individuelle varmepumper ved skrotning af olie- og gasfyr

²¹Tilskud til energibesparelser og energieffektiviseringer i erhvervsvirksomheder

²²Tilskud til projekter vedrørende udrulning af fjernvarmedistributionsnet

Den kvotepris, som virksomheder skal betale for at udlede et ton CO₂, er en funktion af både politiske beslutninger, den økonomiske aktivitet og den teknologiske udvikling. Kvoteprisen har historisk været meget svingende, som det fremgår af figur 1 på næste side.

For eksempel kollapsede kvoteprisen i forbindelse med finanskrisen og den efterfølgende økonomiske krise, da der ikke skete en justering i mængden af kvoter, som blev sendt på markedet, trods kollaps i produktionen og dermed efterspørgslen efter kvoter. Samtidig kan teknologiske gennembrud påvirke efterspørgslen og dermed kvoteprisen.

En sådan fluktuerende kvotepris er ikke velegnet til at drive investeringer i omstillingen væk fra fossile brændsler til grønne løsninger, da virksomheder har behov for at kunne budgettere og økonomistyre langsigtet, når de skal træffe investeringsbeslutninger med en afskrivningsperiode på måske et årti eller mere.

På grund af prisudsvingene besluttede Storbritannien i 2013 at indføre en national prisbund under kvoteprisen i energisektoren for at give virksomhederne forudsigelighed og investeringssikkerhed for investeringer i den grønne omstilling.²³ Dansk Erhverv vil med forslaget om en grøn skattereform ligeledes indføre en national prisbund under kvoteprisen i Danmark (jf. forslag 10). For at være mest effektiv bør en prisbund dog indføres på europæisk niveau.

Da kvotesystemet oprindeligt blev udviklet, var direkte elektrificering af energiintensive processer ikke en teknisk og økonomisk realistisk vej til klimaomstilling i stor skala. Det er imidlertid tilfældet i dag, hvor elektrificering er den helt store motor i klimaomstillingen. ETS er dog designet sådan, at energiintensive virksomheder modtager gratis kvoter, som kan videresælges. Hvis en energiintensiv virksomhed elektrificeres, falder den uden for ETS, og mister dermed gratis kvoterne, hvis videresalg ellers ville kunne finansiere elektrificeringen af processerne. Derfor er der behov for at justere ETS, så den understøtter elektrificering af energiintensive virksomheder.

Endelig understøtter kvotesystemet ikke udviklingen af teknologier til negative-CO₂ emissioner, eksempelvis gennem CCS på biomassefyrede kraftværker eller CO₂-fangst direkte fra luften og efterfølgende lagring. Systemet er heller ikke designet til at understøtte produktion af nye grønne brændsler, produktion af brint på vedvarende energi og PtX. Produktion af brint på naturgas modtager i dag gratis kvoter, men det gør produktion af brint på strøm fra vedvarende energi via elektrolyse ikke. Det skævvrider markedet og fastholder nye investeringer i fossil brintproduktion.

Derfor foreslår Dansk Erhverv:

1. Der indføres en europæisk prisbund i EU's kvotesystem for at øge investeringssikkerheden for virksomhedernes investeringer i den grønne omstilling. Det kan eksempelvis ske ved at øge den lineære reduk-

²³"Climate Change Levy and Carbon Price Floor Bulletin commentary", UK Gov., juni 2021

tionsfaktor fra 2,2 til mellem 3,5 og 5,5 pct. og samtidig indføre en minimumspris på kvoterne i de løbende auktioner, på samme måde som vi kender det fra minimumspriser på andre auktioner.

2. Kvotesystemet udvides til også at omfatte transport og bygninger.
3. ETS skal understøtte elektrificering af processer i energiintensive virksomheder, der i dag tildeles gratis kvoter. Det kan f.eks. være ved at fortsætte tildelingen af gratis kvoter efter konverteringen fra fossile brændsler til elektricitet.
4. ETS skal give incitament til negative emissioner, udvikling af PTX samt produktion af brint på vedvarende energi. Det kan bl.a. være ved enten at fjerne muligheden for gratis kvoter til produktion af brint på fossilt brændsel eller ved at tildele gratis kvoter til brintproduktion på grøn strøm.

Forslag 13: En global CO2-afgift og en europæisk CO2-grænsetilpasningsmekanisme

Den optimale og mest enkle tilgang til løsning af klimaudfordringen vil være indførelsen af en global CO2-afgift. Hvis alle betaler det samme for CO2-udledningen, vil der være sund og ens konkurrencevilkår på tværs af lande, mellem virksomheder og mellem forskellige teknologier. Det vil ikke bare være en ubureaukratisk løsning, der fremmer innovation og udvikling i alle virksomheder – store som små og på tværs af lande. Det vil også være den langt billigste vej til at nå Paris-aftalens mål om at holde temperaturstigningen under 1,5 grader. Selvom der kan synes lang vej til en global CO2-afgift, bør det stadig være målet for en aktiv dansk og europæisk diplomatisk indsats.

Forslaget fra EU-Kommissionen om en CO2-grænsetilpasningsmekanisme kan ses som et skridt på vejen mod en global CO2-afgift. Forslaget bygger på ønsket om at undgå klimadumping i EU, hvor CO2-intensive produkter som cement, stål, gødning mm. kan produceres billigere udenfor EU, da virksomheder udenfor EU ikke er underlagt samme klimakrav og CO2-omkostninger som virksomheder i EU. Målet med forslaget er at sikre ens konkurrencevilkår for virksomheder udenfor og indenfor EU i relation til klimaom-

kostningerne ved at pålægge energiintensive produkter, produceret udenfor EU, samme CO2-omkostninger, som konkurrerende produkter, produceret i EU.

Derfor foreslår Dansk Erhverv:

1. Danmark skal arbejde aktivt for en global CO2-afgift, så vi sikrer ens konkurrencevilkår og en omkostningseffektiv opfyldelse af alle landes respektive klimaforpligtelser. I første omgang skal Danmark arbejde for en global CO2-afgift gennem EU.
2. En ambitiøs CO2-grænsetilpasningsmekanisme, så det undgås, at virksomheder udenfor EU kan udkonkurrere virksomheder indenfor EU via klimadumping.
3. CO2-grænsetilpasningsmekanismen bør fokusere på de mest CO2-belastende produkter som cement, stål, aluminium, gødning mm. og være i overensstemmelse med rammerne i WTO, og udformes, så den ikke giver anledning til handelskonflikter. Derudover skal det sikres, at der ikke kan gives dobbelt kompensation, så en given virksomhed både kan få tildelt gratis kvoter under ETS og samtidig få en unfair konkurrencefordel ved, at konkurrerende virksomheder udenfor EU pålægges klimaafgift gennem CO2-grænsetilpasningsmekanismen.
4. Europæiske virksomheder, som mister gratis kvoter som følge af CO2-grænsetilpasningsmekanismen, risikerer at miste konkurrencekraft på eksportmarkederne i forhold til konkurrenter uden for EU. Derfor bør der indføres en eksportkompensation, når virksomheder fra EU eksporterer til lande udenfor EU.

Mission 3: Fremtidens grønne løsninger

I Danmark lever vi af viden og af at omsætte viden til produkter, services og løsninger.

Danske virksomheder har med stor succes udviklet, skaleret og kommercialiseret vindmøller, bioteknologiske klimaløsninger og effektiviseringsteknologier såsom termostater, vandpumper og vinduer. Danmark har med andre ord i den grad sat den globale barre for klimahandling højt. Og det danske samfund har nydt godt af stærke virksomheder, titusindvis af arbejdspladser og milliardstore eksportindtægter og skattebetalinger.

Men Danmarks globale førerposition er under pres. Andre lande satser massivt på vedvarende energi, og tilbyder attraktive test- og udviklingsordninger i jagten på at tiltrække virksomheder og arbejdspladser. Alene inden for bioteknologi bruger USA fem gange så mange penge på forskning og udvikling, som vi gør i Europa.²⁴ Og amerikanske startups inden for alternative proteiner tiltrak i 2020 17,8 mia. kr. i invest-

eringer, mens startups inden for avancerede materialer tiltrak 19,5 mia. kr. på bare ét år.²⁵

Hvis Danmark også i fremtiden skal udvikle verdens bedste grønne løsninger, er der behov for at skabe langt bedre rammer for forskning og udvikling, test og demonstration og skalering af produktionen, end tilfældet er i dag. Og der er behov for nationale satsninger på de vigtigste klimateknologiske styrkepositioner – herunder særligt vind og PtX samt bio solutions.

Det skal sikre, at de teknologier, som endnu ikke er markedsmodne, bliver videreudviklet og reducerer omkostningerne, så de kan konkurrere på det globale marked for klima- og energiteknologier.

²⁴ "Measuring the economic footprint of the biotechnology industry in Europe", Europa Bio, WifOR institute, December 2020, side 42

²⁵ "Investment & market overview. Alternative protein", Innovation Centre Denmark Silicon Valley.

Forslag 14: Permanent F&U-fradrag på 130 pct. uden loft

I Danmark lever vi af viden og af at omsætte viden til produkter, services og løsninger. Vores virksomheder og universiteter har stærke forsknings- og udviklingsmiljøer inden for bl.a. grønne teknologier, som kan bidrage til klimamålene, og skabe nye eksporteventyr, når andre lande skal hente inspiration til at nå deres klimamål. Vi har gjort det før med vindenergi. Vi skal gøre det igen.

I regeringens udspil *Danmark kan mere*²⁶ foreslås et permanent F&U-fradrag på 130 pct., hvilket er positivt, da virksomheder derved får adgang til et forhøjet fradrag for deres investeringer i forsknings- og udviklingsaktiviteter. Det bidrager til vækst og skaber arbejdspladser i Danmark. Udspillet lægger dog op til et loft på 50 mio. kr. for hver virksomheds fradragsberettigede F&U-aktiviteter. Men de teknologiske landvindinger, som skal få os i mål med klimaomstillingen i fremtiden kræver store og flerårige investeringer i forsknings- og udviklingsfaciliteter og længere projektforsøb. Derfor er det afgørende, at F&U-fradraget ikke kun gøres permanent, men også at loftet på 50 mio. kr. afskaffes. Et lavt loft kan eksempelvis gøre det sværere for danske virksomheder at blive ved med at være verdensførende i at udvikle fremtidens grønne løsninger i stor skala. Derfor er der behov for at fjerne loftet helt.

Derfor foreslår Dansk Erhverv:

1. F&U-fradrag på 130 pct. bør gøres permanent og uden loft.

Et permanent fradrag på 130 pct. af alle investeringer i forskning og udvikling vil give virksomheder sikkerhed for omkostninger for deres forsknings- og udviklingsprojekter og skabe et klart incitament til at igangsætte længerevarende og mere omfattende projekter inden for grøn forskning og udvikling. På den måde sikrer vi, at vi får skabt stærke incitamenter og gode forudsætninger for at udvikle flere grønne guldæg i Danmark, som kan eksporteres globalt og afhjælpe klimakrisen, også uden for de danske grænser.

Forslag 15: Test- og demonstrationsfaciliteter for vind

Danske virksomheder har gjort vindmøller til en kommerciel succes og til en af de vigtigste klimateknologier overhovedet. Men selvom Danmark har årtiers erfaring at stå på, er danske virksomheder under stigende globalt konkurrencepres. Den internationale konkurrence kræver hurtigere udvikling og lancering af nye produktioner og lavere omkostninger. Teknisk betyder det, at vindmøllerne bliver højere, at der bliver flere varianter med større fleksibilitet, og at vindmøller indtænkes som en del af hybrid- og Power-to-X-energiløsninger.

Hvis Danmark også i fremtiden skal være verdens førende vindmølleeksportør, og hvis virksomhederne skal fastholde og udbygge antallet af arbejdspladser i Danmark, er der behov for en markant national satsning. Et helt afgørende værktøj i den forbindelse er tidssvarende test- og demonstrationsfaciliteter. Udvikling, test og produktion er nemlig tæt forbundet.

I dag er der imidlertid ikke nok testpladser i Danmark til at matche behovet, og vilkårene på de eksisterende testpladser giver ikke industrien de mest konkurrencedygtige vilkår. Der er for få testpladser med for lave maksimumshøjder, lejen er højere end de reelle udgifter, og der stilles uhensigtsmæssige krav om deling af forretningskritiske data i forbindelse med leje af stande. Derudover skal der være langt bedre vilkår for at teste både land- og havvindmøller uden for de nationale testcentre.

Derfor foreslår Dansk Erhverv:

1. Der etableres flere testpladser ved de nationale testcentre. Standlejen skal afspejle de reelle udgifter. Og der må kun stilles krav om deling af forretningskritisk data i meget begrænset omfang og under helt specifikke omstændigheder.
2. Tiphøjderestriktionerne skal løbende justeres, så de afspejler behovet for at teste stadigt højere vindmøller.
3. Der oprettes en statslig kompensationspulje for kommuner, som stiller kommercielle testområder til rådighed for vindmølleproducenter.
4. Der oprettes en statslig pulje til test og demonstration af havvind på havet.

²⁶"Danmark kan mere 1", regeringen, september 2021.

Forslag 16: Grøn strøm til grønne brændsler

Grøn strøm er en af de store motorer i klimaomstillingen. Det er alt fra varmepumper, som erstatter olie- og gasfyr, elektrificeringstiltag, som fortrænger fossile brændsler i danske virksomheder, og elbiler, som skifter olie-pumpen fra Mellemøsten ud med dansk vindmøllestrøm.

Men ikke alt kan komme direkte over på grøn strøm. Fly, skibe og tung transport er endnu ikke klar til at køre direkte på grøn strøm (eksempelvis i form af batterier). Her er brint og Power-to-X (PtX) en lovende fremtidig løsning, hvor grøn strøm omdannes til brint via elektrolyse, som derefter raffineres og omdannes til flydende brændstof.

Det potentielle marked for PtX er gigantisk, men det samme er den globale konkurrence, idet mange lande satser på Power-to-X, og der er en stejl læringskurve for at bringe omkostningerne ned, så det grønne alternativ bliver konkurrencedygtigt med de fossile produkter, der anvendes i dag.

Danmark er godt positioneret til den internationale konkurrence med stærke kompetencer og ressourcer inden for bl.a. vind. Men skal vi blive en del af PtX-eventyret, kræver det politisk fokus på udvikling af PtX som en fremtidig dansk styrkeposition.

Derfor foreslår Dansk Erhverv:

1. En samlet strategi for PtX med støtte til demonstrationsprojekter inden for hele værdikæden omkring PtX.
2. Sikring af efterspørgslen ved at få et grønt forsvar, hvor forsvaret forpligtiger sig til indkøb og anvendelse af PtX-brændsler, samt etablering af en klimafond for den kommercielle luftfart.
3. Forenkling af udvikling af havvindmølleprojekter samt opdatering af tarif- og nettilslutningsmodellen, så den understøtter PtX-anlæg uden at indebære en PSO-lignende finansiering af PtX.
4. En troværdig dansk og efterfølgende EU-certificering af PtX-produkter og -teknologier, der dokumenterer de

grønne, bæredygtige brændsler. Det vil gøre handel med PtX-produkter på tværs af landegrænser muligt, hvorved værdien af det grønne brændsel for forbrugeren øges.

5. Der gives tilskud til demonstration af nulemissionskøretøjer til tung transport, f.eks. brint- og el-lastbiler, så der kan høstes danske erfaringer og innovation i transporterhvervets omstilling.

Forslag 17: Opskalingsfaciliteter for bio solutions

Bio solutions, dvs. bioteknologiske klima- og fødevarerløsninger, er et område, hvor der normalt kræves betydelige millioninvesteringer i bygninger og produktionsanlæg for at gå fra forsknings- til industriel skala. En af udfordringerne i Danmark er mangel på adgang til pilot- og demonstrationsfaciliteter, som kan hjælpe nye bio solutions-virksomheder med at opskalere deres teknologier og gøre dem markedsmodne. Det hæmmer opstartsvirksomhedernes udvikling og vækstmuligheder og kan i sidste ende betyde, at disse virksomheder søger udenlands for at finde kapital eller produktionsfaciliteter.

Derfor foreslår Dansk Erhverv:

1. Der etableres en eller flere opskalingsfaciliteter, som kan indgå i eksisterende bio solutions-erhvervsklynger. Nye virksomheder, der har opnået proof of concept i laboratoriet skal mod overkommelig betaling kunne fortsætte deres opskaleringsproces på en sådan facilitet, hvor der skal være fornødent basisudstyr til brug for bio solutions-produktion, såsom eksempelvis en biofermenteringslinje, laboratorie- og testfaciliteter og downstream-udstyr til filtrering, tørring, pakning mv.

Som anbefalet af Vækstteam Sjælland afsættes midler til et betydeligt offentligt indskud i etableringen af faciliteterne. De skal dog være privat ejet og drevet af aktører med erfaring fra og forankring i bio solutions-miljøet. Det vil sikre det fornødne engagement og kommercielle fundament, som er afgørende for en langtidsholdbar model.

En væsentlig del af stigningen i den globale proteinefterspørgsel kan med fordel dækkes af industrielt producerede grønne proteiner.

Dansk styrkeposition: Bio solutions

Bio solutions er bioteknologiske klimaløsninger til bl.a. landbrug og fødevarerproduktion. Det drejer sig eksempelvis om biologiske plantebeskyttelsesmidler som alternativ til kemiske pesticider, biogødning, alternative proteiner og bionedbrydelig plastik.

Bio solutions rummer et meget stort klimapotentiale. En analyse fra HBS Economics viser et globalt reduktionspotentiale på over 4 mia. ton CO₂e i 2030, hvis man opskalere eksisterende løsninger. Det svarer til over 6 pct. af de globale udledninger i 2030.¹

Danmark står ideelt positioneret til at udnytte de store eksportpotentialer, som den globale klimaomstilling giver for bio solutions. Ifølge Teknologisk Institut er bioteknologi Danmarks næststærkeste styrkeposition, kun overgået af vindteknologi.¹¹ Danmark har da også allerede stærke virksomheder inden for bio solutions, såvel store virksomheder som Novozymes og Chr. Hansen samt en underskov af start-ups med innovative idéer (f.eks. NatuRem Bioscience og Unibio).

Den danske bio solutionssektor står for et BNP-bidrag på 13,5 mia. kr., eksporterer for næsten 27 mia. kr. og beskæftiger af 6.800 fuldtidspersoner, hvoraf 40 pct. er faglærte og ufaglærte, især centreret omkring Hovedstaden og Nordvestsjælland.¹¹

¹CO₂-reduktionspotentialet fra biosolutions i 2030" analyse for Dansk Erhverv, HBS Economics, marts 2021

¹¹"Verdens ledende Science & Engineering-regioner: Portræt af 30 regioner med markante S&E-styrker", Teknologisk Institut, 2020

¹¹¹"Biosolutions i Danmark", HBS Economics, marts 2021

Forslag 18: National satsning på grønne proteiner

Den globale efterspørgsel efter protein vokser markant. Derfor forventes kødproduktionen at vokse fra 263 til 445 millioner ton fra 2018 til 2050 uden udvikling af grønne alternativer.²⁷ En vigtig del af stigningen i den globale proteinefterspørgsel kan med fordel dækkes af industrielt producerede grønne proteiner, som er et grønt supplement til traditionelt kødprotein. Samtidig kan grønne proteiner til foder reducere klimabelastningen fra den animalske kødproduktion.

Grønne proteiner er proteiner som mad til mennesker eller dyrefoder, eksempelvis dyrket af mikroalger i tanke, produceret af metangas med input af biomasse. Det er løsninger udviklet af danske virksomheder. Grønne proteiner kan dermed skabe eksport og nye arbejdspladser i Danmark. Samtidig er der et enormt klimapotentiale i grønne proteiner, som, med et konservativt estimat, kan reducere de globale udledninger i 2030 svarende til ca. 22 gange Danmark årlige udledninger.²⁸

Grønne proteiner skal imidlertid i dag godkendes som nye fødevarer under den europæiske novel food-lovgivning. Derfor tager det mindst 3 år for at få et produkt på markedet. Hvis vi skal nå klimamålene, er det alt for lang tid.

Derfor foreslår Dansk Erhverv:

1. Et nationalt mål om, at der i Danmark i 2030 årligt produceres 250.000 ton industrielt producerede grønne proteiner. Et 2030-mål for grønne proteiner vil være et vigtigt pejlemærke for industrien og sende et signal om, at Danmark har ambition om at være verdensførende på dette område på samme måde, som et mål for vedvarende energi har været afgørende for udvikling og skalering af vedvarende energiløsninger.
2. Som opfølgning på 2030-målet bør regeringen udarbejde en strategi i tæt dialog med erhvervslivet. Strategien skal bidrage til at understøtte sektorens vækst, bl.a. ved at fjerne regulatoriske snubletråde.
3. Danmark skal sætte sig i spidsen for en reform af EU-reglerne, så grønne proteiner kan godkendes hurtigere end i dag.

²⁷"Meat: the Future: Time for a Protein Portfolio to Meet Tomorrow's Demand", World Economic Forum, januar 2018

²⁸CO₂-reduktionspotentialet fra biosolutions i 2030", HBS Economics, Analyse for Dansk Erhverv, marts 2021

Økonomiske effekter og finansiering

Tabel 1: Effekten af Dansk Erhvervs model ift. DØRS' tilskudsvej i 2030.

	DØRS Optimal Tilskudsstrategi ¹	Dansk Erhvervs klimaudspil
Velfærdsvirkning	-17,8 mia. kr.	CO2-afgift: -4-5 mia. kr. Øvrige tiltag: +10,3 mia. kr.
Offentlige finanser	-49,4 mia. kr.	+0,1 mia. kr.

Kilde: Egne beregninger samt De Økonomiske Råd.

Anm.: Velfærdsvirkningen er målt ved BNP for Dansk Erhvervs klimaudspil. Tallene for tilskudsvejen er baseret på De Økonomiske Råds beregninger af "optimal tilskudsstrategi", mens tallene i Dansk Erhvervs klimaudspil er baseret på egne beregninger. De offentlige finanser kan ikke sammenlignes 1-1, da Dansk Erhvervs klimaudspil ikke medregner omstillingsadfærd, men tabellen giver en god illustration af forskellen på de samlede effekter af hhv. tilskudsvejen og markedsvejen. BNP-effekten af den grønne skattereform ved Dansk Erhvervs model er skønnet til -4-5 mia.kr. på baggrund af DØRS' beregninger af velfærdstabet som følge af en ensartet drivhusgasafgift på 1200 kr./tCO₂e jf. tabel I11 (se fodnote 23).

Med dette grønne vækstudspil viser Dansk Erhverv en markedsbaseret vej til klimaomstilling med en grøn skattereform som omdrejningspunkt (ensartet drivhusgasafgift på 1000 kr., generel lempelse af energiafgifter på 50 pct., ekskl. på benzin og diesel, lempelse af elafgiften for husholdninger på 10 pct. samt selskabsskattelempeelse på 3 procentpoint). Den grønne skattereform er suppleret dels af en målrettet afbureaukratiseringsindsats for at fjerne regulatoriske barrierer og snubletråde for allerede markedsmodne teknologier (herunder ved at effektivisere fjernvarmesektoren) (mission 1), dels af stærke incitamentter til og gode rammer for at udvikle fremtidens teknologier (mission 3).

Over for den markedsbaserede vej, som Dansk Erhverv foreslår, står den bureaukratiske tilskudsvej, som bl.a. er belyst af Det Økonomiske Råd i det, de kalder en "optimal tilskudsstrategi" i deres analyse fra marts 2021 af dansk klimapolitik frem mod 2030. Opgørelser af markeds- og tilskudsvejen ses af ovenstående tabel 1.

Som det fremgår af tabel 1, skønnes Dansk Erhvervs klimaudspil at forbedre dansk økonomi med 5-6 mia. kr. i 2030, svarende til 0,2 pct. af BNP. Til sammenligning forringer tilskudsvejen dansk velfærd med 17,8 mia. kr. Samtidig vil tilskudsvejen koste næsten 50 mia. offentlige skattekroner i 2030, mens markedsvejen i Dansk Erhvervs klimaudspil er provenuneutral.

²⁹ Økonomi og miljø 2020 – Dansk klimapolitik frem mod 2030", De Økonomiske Råd, marts 2021, tabel I.11

Økonomiske effekter

De økonomiske effekter for erhvervslivet, husholdningerne og den offentlige sektor af den grønne skattereform, effektivisering af fjernvarmesektoren og F&U-fradraget ses i tabel 2. Tabellen indeholder den direkte virkning af forslaget om effektivisering af fjernvarmesektoren (dvs. inden ad-

færd tilpasses som følge af det ændrede omkostningsbillede) og effekten efter dynamiske virkninger af et permanent F&U-fradrag på 130 pct. uden loft. For den grønne skatte-reform er der kun delvist medregnet adfærd, da selve omstillingsadfærden som forslaget medfører, er svært at kvantificere.

Tabel 2: **Positive økonomiske virkninger for husholdninger, erhverv og offentlig sektor i 2030, mia. kr.**

	Grøn skattereform (umiddelbar virkning)	Effektivisering af fjernvarmesektoren (umiddelbar virkning)	Permanent F&U på 130 pct. (dynamisk)
Husholdninger	0,5	0,8 - 1,4	0,0
Offentlig sektor	0,3	0,1 - 0,2	0,0
Erhverv	1,9	0,3 - 0,6	1,0
Ialt	+2,7	+1,2 til 2,2	+1,0

Kilde: Dansk Erhverv beregninger pba. Danmarks Statistik, Skatteøkonomisk Redegørelse 2019 mv.

Anm: Bemærk, at der i efterfølgende tabeller og beregninger medtages delvis adfærd af den grønne skattereform. I denne tabel anvendes umiddelbar virkning for at illustrere ændringen i omkostningsbilledet for sektorer, inden deres adfærd ændres. Yderligere er energiafgiftslempelser for den finansielle sektor er neutraliseret efter samme model som i Vækstplan DK fra 2013. F&U er beregnet ud fra 2018-tal. Forbedringen i den offentlige sektor føres tilbage i statskassen og indgår dermed i finansieringen af det samlede udspil. Erhverv dækker alle sektorer, inkl. forsyning, industri, service og landbrug.

Samfundsøkonomiske effekter

tabel 3 viser de samfundsøkonomiske effekter af udspillet. Her medregnes de dynamiske virkninger af forslagene, idet de samlet tilskynder til både klimaomstilling, øget beskæf-

tigelse og øget vækst. Tabellen viser en markant økonomisk vækst og fremgang i beskæftigelsen af det samlede udspil samt en provenuneutral påvirkning af de offentlige finanser (efter adfærdsændringen).

Tabel 3: **Samfundsøkonomiske virkninger af udvalgte forslag, mia. kr.**

Forslagenes påvirkning af ...	Beskæftigelse (fuldtid)	BNP (mia. kr.)	Offentlige finanser (mia. kr.)
Effektivisering af fjernvarmesektoren	0	0,0	0,2
Grøn skattereform	900	4,3 – 5,3	0,3
Midlertidigt elektrificeringsfradrag ³⁰	N/A	N/A	0,6
Permanent F&U-fradrag på 130 pct.	200	1,0	-1,0
Samlet virkning	+1.100	+5,6 til 6,3	+0,1

Kilde: Finansministeriet, Skatteministeriet, Beskæftigelsesministeriet, DA og egne beregninger.

Anm.: Kolonnen "Offentlige finanser" viser provenuvirkning efter tilbageløb og adfærd.

Beskæftigelseseffekt

En "optimal tilskudsstrategi" medfører ifølge De Økonomiske Vismænd en beskæftigelseseffekt på +3.300 personer. Effekten er dog ikke en varig virkning, da jobbene forudsætter, at der er finansiering til dem via tilskudsmidler på finansloven (17,6 mio. kr. pr. beskæftiget person, når trækket på de offentlige finanser fordeles ud pr. "ekstra" beskæftiget).

Beskæftigelseseffekten af Dansk Erhvervs Dansk Erhvervs klimaudspil er på +1.100 personer.³¹ I modsætning til tilskudsvejens midlertidigt beskæftigede, er der med Dansk Erhvervs forslag tale om varige jobs, da markedsvejen skaber varig økonomisk vækst og større incitament til at ansætte arbejdskraft (permanent F&U-fradrag på 130 pct.).

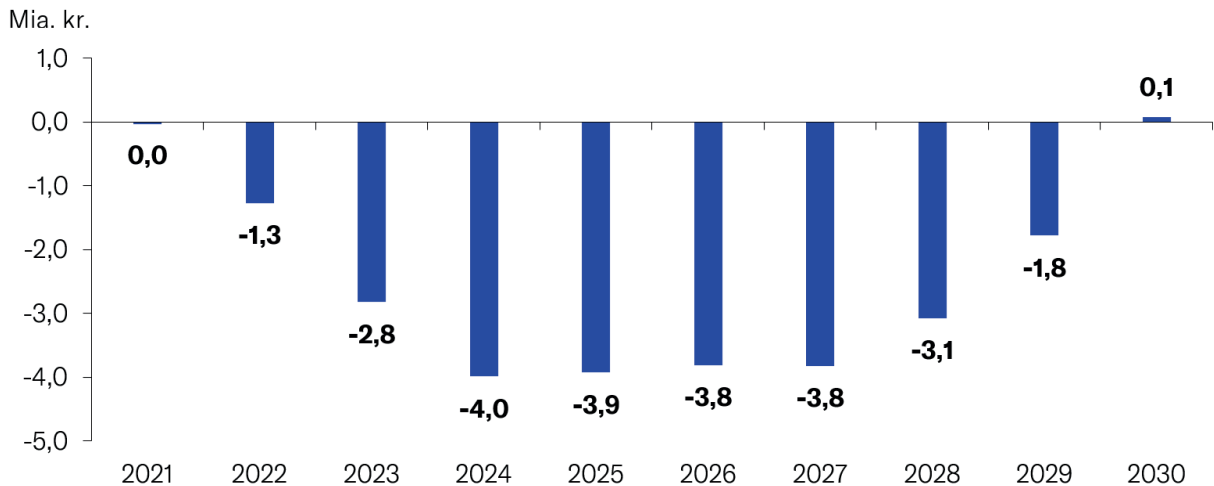
Indfasningsperioden

Under indfasningen er udspillet underfinansieret, pga. selskabsskattelempelsen, som indfases fra 2022 for at sikre kapital til virksomhedernes grønne investeringer, indtil CO2-afgiften er fuldt indfaset. Med et prissignal og en tidlig udmelding om størrelsen på afgiften vil virksomhederne være tilskyndet til at fremrykke grønne investeringer, så disse foretages inden 2024, hvorfra CO2-afgiften indfases. F&U-fradraget forhøjes til 130 pct. uden loft allerede fra 2022 for at sikre, at omkostningerne ved nye og nødvendige teknologier bringes hurtigt ned. På den måde modnes nye grønne teknologier, så flere virksomheder kommer til at have lavere omkostninger ved at gennemføre en omstilling end ved at betale den høje CO2e-afgift på 1000 kr./ton CO2e. Udspillet samlete finansiering ses i figur 2.

³⁰Der er ikke beregnet BNP-, beskæftigelses- og ginivirkning af midlertidigt elektrificeringsfradrag, da dette er udfaset i 2030. Eneste virkning af fors[1] laget, som gør sig gældende i 2030, er afskaffelsen af håndværkerfradraget og Erhvervspuljen til energieffektiviseringer, som forbedrer de offentlige finanser med 0,6 mia. kr.

³¹I den beregnede beskæftigelseseffekt medregnes ikke adfærdsvirkninger af at indføre en CO2-afgift på 1.000 kr., da omfanget af disse ikke kendes på nuværende tidspunkt.

Figur 2: **Provenueffekt af udspilletts forslag i indfasningsperioden 2021-2030**

Kilde: Egne beregninger.

Administrative besparelser

Udover at være en samfundsøkonomisk ineffektiv og dyr vej til klimamålene, medfører en tilskudsbaseret vej også en række konkrete administrationsomkostninger, som ikke i sig selv bidrager til omstillingen. Alt afhængig af, hvilken tilskudspulje der er tale om, er den gennemsnitlige administrationsprocent ca. 6,5 pct. for en tilskudspulje, løbende helt op til 19 pct. af puljens samlede størrelse.³²

Der anvendes hvert år godt 70 mio. kr. på bare at administrere tre tilskudspuljerne til energieffektiviseringer i husholdninger og erhverv. Samlet set over den 10-års periode, hvori tilskudspuljerne maksimalt løber, koster administrationen af dem godt 545 mio. kr.³³ Dette beløb dækker kun det offentlige administrationsomkostninger ved at drive puljerne, og ikke private virksomheders og husholdningers omkostninger ved at søge om puljerne. Disse forventes også at være væsentlige

Sammenfatning

Opsummerende giver den markedsbaserede vej en række markante fordele i forhold til tilskudsvejen til at nå 70%-målet:

- Højere økonomisk vækst.
- Enorm besparelse for skatteyderne.
- Højere disponibel indkomst for husholdningerne (efter afgiftsbetalinger).
- Flere varige jobs (frem for midlertidigt beskæftigede).

³²Svar på Finansudvalget spørgsmål nr. 2 af 4. september (2020-2021)

³³Egne beregninger med udgangspunkt i tre specifikke puljer: Tilskud til energibesparelser og energieffektiviseringer i bygninger til helårsbeboelse ("Bygningspuljen"), Tilskud til energibesparelser og energieffektiviseringer i erhvervsvirksomheder og Støtte til individuelle varmepumper ved skrotning af olie- og gasfyr. De tre puljer udmøntes over forskellige årrækker, og beregningerne er dermed gennemsnitsbetragtninger med udgangspunkt i perioden 2021-2026. Efter 2026 er administrationsomkostningen ca. 30 mio. kr. årligt, forudsat at puljerne ikke forlænges og udvides, samt at der ikke kommer nye puljer til.

Metode

De tre missioner

Klimaomstillingen bør gennemføres på den mest omkostningseffektive måde. Derfor er Dansk Erhvervs tilgang til klimapolitik baseret på en tretrinsmodel, som ved at tage udgangspunkt i de enkelte teknologiers markedsmodenhed sikrer mest mulig konkurrenceevne og de bedst mulige vækstbetingelser for virksomhederne. Det er en tilgang, som bl.a. Det Miljøøkonomiske Råd også anvender.³⁴

1. Det første trin i modellen omhandler teknologier, hvor reduktions- og vækstpotentialerne er høje, men hvor teknologierne ikke udbredes på markedet pga. bureaukratiske regler, forældet regulering, markedsfejl, asymmetrisk information eller behov for f.eks. markedsstandarder. Her bør sættes ind på områder som standarder, regulering mv.
2. Det andet trin i modellen omhandler markedsmodne teknologier, hvor fraværet af en reel prissætning af omkostningerne ved drivhusgasudledning hindrer deres udbredelse i stor skala. Her er en grøn skattereform det centrale virkemiddel.
3. Det tredje trin i modellen omhandler teknologier, som endnu ikke er markedsmodne. Her bør sættes ind med bedre muligheder for forskning, udvikling, test og demonstration.

Nedenfor er metoden vist på en såkaldt MAC-kurve³⁵, som illustrerer, hvor meget enkelte tiltag inden for hver mission koster ift. deres CO₂-reduktionspotentiale.

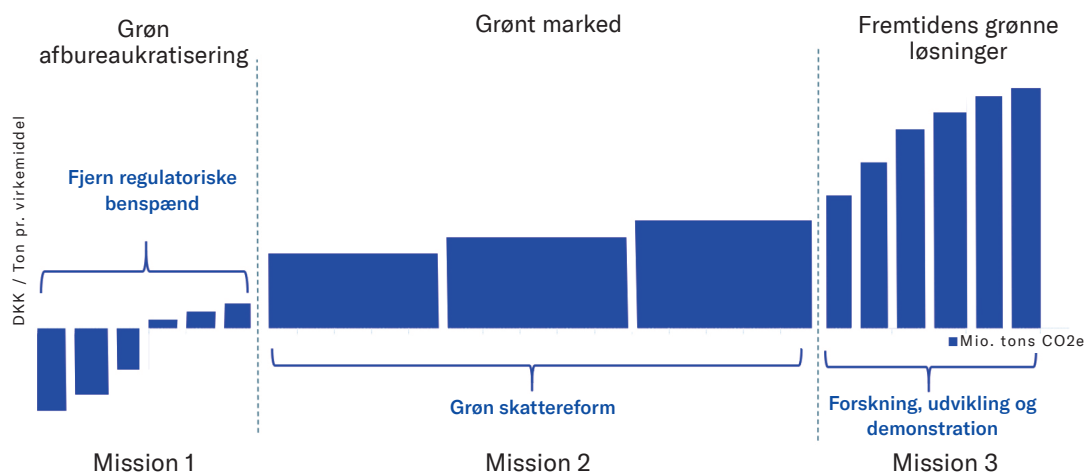
I dette politiske udspil er metoden omsat til tre missioner:

Mission 1: Grøn afbureaukratisering skal sikre, at regulatoriske benspænd, forældede regelsæt, mangel på information og andre markedsfejl ikke står i vejen for, at virksomheder kan sende allerede markedsmodne teknologier og løsninger på markedet. Omkostningen ved at gennemføre forslagene i mission 1 er enten lav, fraværende eller direkte negativ. Mission 1 giver dermed CO₂-reduktioner uden samfundsøkonomiske meromkostninger, når man medregner virksomhedernes forbedrede vækstpotentialer.

Mission 2: Grønt marked skal sikre et reelt marked for klimaomstillingen, så markedsmodne grønne løsninger kan konkurrere med sorte løsninger på lige vilkår, og give virksomheder incitament og råderum til at reducere deres CO₂-udledninger ved brug af eksisterende grønne teknologier. Missionens forslag er ikke gratis, men forslagene i mission 2, særligt den grønne skattereform, viser en meget mere omkostningseffektiv vej til at nå klimamålene end tilskudsvejen.

Mission 3: Fremtidens grønne løsninger skal sikre gode rammebetingelser for udvikling, test og demonstration, så Danmark også i fremtiden er blandt verdensliten til at opfinde og udvikle nye grønne teknologier. Forslagene i mission 3 er mere omkostningstunge end forslagene i mission 1 og 2, men er til gengæld en essentiel investering i fortsat dansk vækst, eksport og fremtidige arbejdspladser. Der er tale om teknologier, som endnu ikke er markedsmodne, hvorfor en CO₂-afgift ikke kan sikre deres udbredelse i stor skala.

Figur 3: **Omkostningseffektivitet af tiltag til klimaomstilling**

Kilde: Dansk Erhverv

³⁴Økonomi og miljø 2020 – Dansk klimapolitik frem mod 2030”, De Økonomiske Råd, marts 2021

³⁵En Marginal Abatement Cost Curve (MAC-kurve) estimerer omkostninger og volumen af reduktioner i CO₂-emissioner. I figur 3 er MAC-kurvens omkostninger og reduktionspotentiale opdelt efter virkemiddel og mission.

Beregning af effekten på BNP og beskæftigelse

Dansk Erhvervs beregninger af forslagernes virkning på BNP og beskæftigelse tager udgangspunkt i eksisterende beregninger foretaget på baggrund af bl.a. Finansministeriets svar på en række folketingssspørgsmål, samt i beregninger foretaget på baggrund af Skatteøkonomisk Redegørelse 2019 mv. Da BNP-virkningen er beregnet særskilt for de enkelte forslag, indgår potentielle synergieffekter af at indføre flere af forslagene samtidigt ikke i beregningerne. Derudover medregnes ikke den dynamiske virkning på den ekstensive margin af at hæve og fastholde F&U-fradraget, da denne er svær at kvantificere.

Beregning af konsekvenserne på de offentlige finanser

Beregningen af effekten på de offentlige finanser af dette udspils forslag medtager delvist adfærd og tilbageløb. Hvad angår selskabsskattelempeisen på 3 procentpoint, er adfærd og tilbageløb medregnet og giver dermed udtryk for den dynamiske virkning af forslaget. Andre adfærdsvirkninger, som virksomhedernes omstillingsadfærd som følge

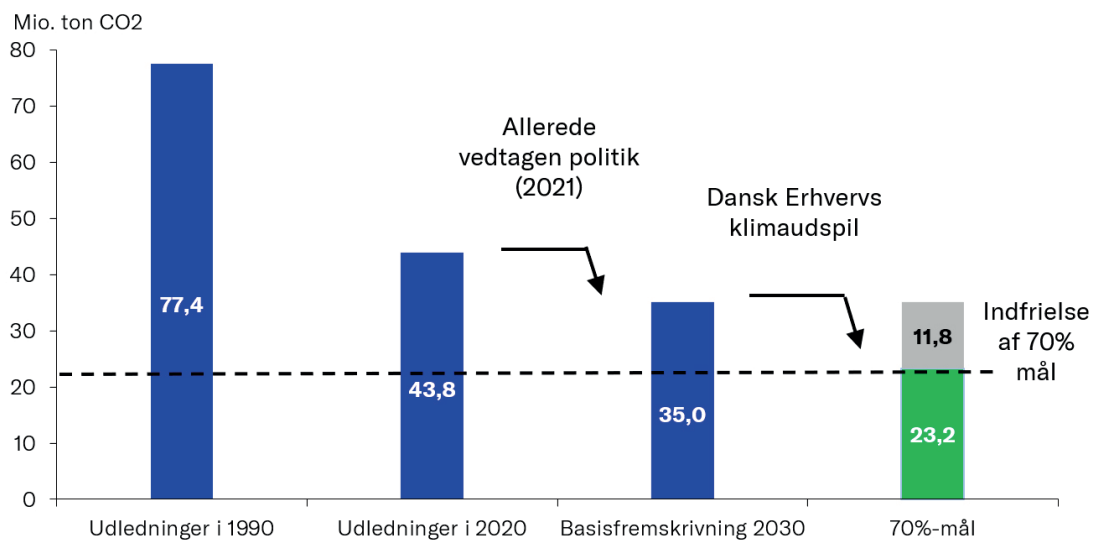
af den indførte CO₂-afgift, er ikke medtaget, da den er svær at kvantificere. Det betyder, at provenuberegninger relateret til indførelse af en CO₂-afgift på 1.000 kr. er mekaniske og ikke medtager omstillingsadfærd. Det er dog en klar forventning, at CO₂-afgiften vil medføre omfattende ændringer i virksomhedernes adfærd.

En række af forslagene har desuden en omlægnings- eller implementeringsomkostning, som dog vil være et mindre engangsbeløb. Disse startomkostninger forventes at blive modsvaret fuldt ud af sparede omkostninger til administration i forbindelse med de eksisterende ordninger, som forslagene erstatter.

Beregning af effekten på indkomstfordelingen

Samlet set får husholdninger skatte- og afgiftslempelser på 0,5 mia. kr. Introduktionen af en ensartet CO₂-afgift påvirker husholdningernes disponible indkomst negativt, men dette modsvares af lempelser af el- og energiafgifterne. Samtidig betyder effektivisering af fjernvarmesektoren en reduktion af energjudgifterne for husholdningerne.

Figur 4: **Klimaeffekt af Dansk Erhvervs udspil Dansk Erhvervs klimaudspil i 2030**

Kilde: Energistyrelsen, 2021: Klimastatus og -fremskrivning 2021 samt egne beregninger.

Anm.: Klimaeffekten er forbundet med en vis usikkerhed, men følger DØRS' rapport "Økonomi og miljø 2020 – Dansk klimapolitik frem mod 2030". Det er værd at bemærke, at alle klimafremskrivninger indeholder antagelser om adfærd og forventninger til teknologiomkostninger og -udvikling.

Forventningen er, at private husholdningers fjernvarmebrug kan effektiviseres for op til 1,4 mia. kr. Derved vil afgiftsændringerne og effektiviseringer af fjernvarmesektoren isoleret set betyde en fremgang i den disponible indkomst på knap 2 mia. kr. for danske husholdninger. Da knap 40 pct. af det private fjernvarmebrug afholdes i almene boliger³⁶, vil effektiviseringer af fjernvarmesektoren særligt give et løft til disponible indkomster blandt lavindkomstgrupper.

Samlet set vil forslagene om effektivisering af fjernvarmesektoren og grøn skattereform medføre en reduktion i ginikoefficienten på ca. 0,1 procentpoint.³⁷

Klimaeffekt

Dansk Erhvervs klimaudspil giver en markant klimaeffekt, primært gennem indførelsen af en CO₂-afgift. Ifølge De Økonomiske Vismænd vil en ensartet CO₂-afgift på 1.200 kr./ton med afskaffelse af de eksisterende energifgifter eller en CO₂-afgift på 996 kr./ton med fastholdelse af de

eksisterende energifgifter kunne give de nødvendige reduktioner for at nå 70 pct.-målet.³⁸

Dansk Erhverv foreslår en CO₂-afgift på 1.000 kr./ton samt en halvering af de eksisterende energifgifter, ekskl. benzin- og dieslafgiften, men foreslår i tillæg hertil at fjerne en række administrative barrierer og markedsfejl, der står i vejen for, at eksisterende grønne løsninger kan indfri det fulde reduktionspotentiale (mission 1). Derudover foreslås en række tiltag til at gøre nye teknologier til CO₂-reduktioner billigere (mission 3), hvilket forventes at give en øget reduktion i de sidste år frem mod 2030.

Dansk Erhvervs forslag til en grøn skattereform indfases over en årrække. Prissignalet i 2030 vil dog allerede fra det tidspunkt, hvor beslutningen træffes, have en adfærdseffekt på grønne investeringer. Det gælder også, selvom drivhusgasafgiften ikke er særligt høj i de første år, hvilket også De Økonomiske Vismænd har påpeget.³⁹

³⁶Dansk Erhvervs beregninger på baggrund af BL.dk og Energistatistikken 2019.

³⁷Dansk Erhvervs beregninger. Indirekte påvirkning (overvæltning på forbrugerne af meromkostningen for en ny CO₂-afgift til erhverv) er ikke medtaget i beregningerne.

³⁸"Økonomi og miljø 2020 – Dansk klimapolitik frem mod 2030", De Økonomiske Råd, marts 2021, side 57

³⁹"Økonomi og miljø 2020 – Dansk klimapolitik frem mod 2030", De Økonomiske Råd, marts 2021, side 108

Klimalækage og velfærdstab

For at minimere risikoen for traditionel klimalækage – forstået som udflytning af CO₂-udledninger, evt. også af virksomheder og arbejdspladser, til udlandet – foreslår Dansk Erhverv tre tiltag:

1. Et bundfradrag for særligt konkurrenceudsatte sektorer med høj CO₂-udledning, eksempelvis landbruget og den tunge industri, hvor risikoen for klimalækage er stor.
2. En forskudt indfasning af CO₂-afgiften for landbrugssektoren, som betyder, at landmændene på baggrund af bedriftsregnskaber kan træffe langsigtede grønne investeringsbeslutninger, før CO₂-afgiften er fuldt indfaset.
3. Selskabsskattelempelse på 3 pct.-point og halveringen af energiafgifterne (ekskl. benzin- og dieselaftgifter)

betyder, at det generelt bliver billigere at drive virksomhed i Danmark, hvis man kan gøre det grønt.

Udover klimalækage i traditionel forstand er det mindst lige så afgørende også at tage højde for velfærdstab af hhv. tilskuds- og markedsvejen til klimaomstillingen. Velfærdstab er en betegnelse for den forværring af dansk velfærd, der sker, hvis de offentlige finanser belastes i forbindelse med landets grønne omstilling, og hvis væksten generelt hæmmes.

Følges tilskudsvejen til 70 pct.-målsætningen, som skitseret af DØRS' beregninger for en "optimal tilskudsstrategi"⁴⁰, vil det i 2030 betyde et træk på de offentlige finanser på knap 50 mia. kr. Det er altså knap 50 mia. kr., der kunne være gået til andre prioriteter på de offentlige budgetter, eksempelvis flere sygeplejersker eller pædagoger, renovering af folkeskoler eller skattelempelser.

⁴⁰"Økonomi og Miljø 2020 – Dansk klimapolitik frem mod 2030", De Økonomiske Råd, marts 2021

Vi handler på vegne af vores medlemmer

I Dansk Erhverv handler vi hver dag på vegne af 18.000 medlemsvirksomheder og flere end 100 brancheforeninger. Vi er erhvervsorganisation og arbejdsgiverforening for et af verdens mest handlekraftige erhvervsliv.

Vi tilbyder rådgivning inden for medarbejder- og virksomhedsforhold og politisk gennemslagskraft. Vores indsatser bygger på medlemmernes aktive deltagelse i netværk og udvalg.

I Dansk Erhverv arbejder vi hver dag for, at Danmark bliver verdens bedste land at drive virksomhed i. Til gavn for arbejdspladser, velstand og Danmark i fremgang.

Vi arbejder for et Danmark med sammenhængskraft og handlekraft.